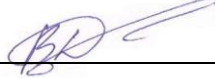

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМ.АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра теоретичних основ олімпійського та професійного спорту

«Допущений до захисту»

Завідувач кафедри

«9» грудня _____ 2024 р.

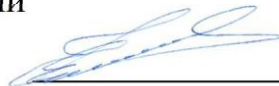
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» на тему:

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ НА МИКОЛАЇВЩИНІ

Виконав: студент 6541м

групи

_____ **Гриник Є.І.**

Керівник роботи:

к.н. з фіз. вих. доцент

_____ **Бірюк С.В.**

Миколаїв – 2024 р.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Кафедра Теоретичних основ олімпійського та професійного спорту

Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

Освітня програма Олімпійський та професійний спорт

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

(підпис)

«09» грудня 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Студент Гриник Євген Іванович

1. Тема роботи: Історія розвитку легкої атлетики на Миколаївщині.

2. Керівник роботи к.н. з фіз. вих, доцент Бірюк Світлана Валеріївна

3. Затверджені наказом ректора № 1254-уч від
« 09 » грудня 2024 року

Термін подання роботи: листопад 2024 р.

4. Вихідні дані по роботі: роботу викладено на 54 сторінках, вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, що містить 47 джерел. Доповнена 13 рисунками, 4 таблицями і 1 додатком.

5. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів) :

1. Дослідити історико-архівну, науково-методичну літературу з проблеми.

2. Проаналізувати історію розвитку легкої атлетики в світі та в Україні.

3. Розглянути розвиток легкої атлетики на Миколаївщині у різні історичні періоди.

6. Перелік презентаційних матеріалів. Кваліфікаційн робота та презентація: презентація із 15 слайдів.

7. Консультації розділів роботи

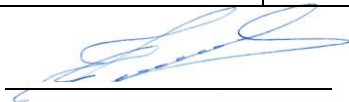
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Бірюк С.В. доцент	10.09.2023	20.12.2023
2	Бірюк С.В. доцент	01.01.2024	31.06.2024
3	Бірюк С.В. доцент	9.09.2024	29.10.2024

Дата видачі завдання 10.09.23

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1.	Підготовчий етап:	вересень- жовтень 2023 р.	Проведено збір науково-методичної та теоретичної літератури за темою дослідження. Обґрунтовано науковий апарат дослідження: актуальність, предмет, об'єкт, задачі та методи.
2.	Опрацювання об'єктної частини дослідження	жовтень 2023 - червень 2024 р.	Вивчення архівних та історико – аналітичних матеріалів з теми дослідження. Проведення попередніх консультації зі спеціалістами та збір інформації методом інтерв'ювання
3.	Аналітичний етап	вересень-листопад 2024 р	Систематизація та статистична обробка отриманих експериментальних даних, формування висновків, підготовка статті за завершеною науковою темою до публікації . Підготовка кваліфікаційної роботи до захисту.

Студент

Гриник Є.І.

Керівник роботи

Бірюк С.В.

АНОТАЦІЯ

Гриник Є. І. Історія розвитку легкої атлетики на Миколаївщині. Кваліфікаційна робота зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», освітньої програми «Олімпійський та професійний спорт». Миколаїв: НУК ім. адм. Макарова, 2024. 71 сторінка.

У магістерській роботі розкрито особливості історичних етапів розвитку легкої атлетики на Миколаївщині починаючи з 19 століття. Окреслено проблеми кожного з цих періодів в історичному розвитку, а також вплив окремих особистостей на нього. Дана характеристика сучасного стану та перспективи подальшого розвитку легкої атлетики на Миколаївщині.

Ключові слова: легка атлетика, історичний розвиток, перспективи подальшого розвитку.

ANNOTATION

Hrynyk Yevhenii. The history of the development of track and field athletics in Mykolaiv. Qualification work on specialty 017 «Physical Education and Sports», educational program «Olympic and Professional Sport». Mykolaiv: Admiral Makarov National University of Shipbuilding. 2024. 71 pages.

The master's thesis reveals the peculiarities of the historical stages of the development of athletics in the Mykolaiv region since the 19th century. The problems of each of these periods in historical development are outlined, as well as the influence of individual personalities on it. The current state and prospects for the further development of athletics in the Mykolaiv region are described.

Keywords: athletics, historical development, prospects for further development.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	6
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ.....	10
1.1. Історія розвитку легкої атлетики в світі	10
1.2. Історія розвитку легкої атлетики в Україні до 1990 року.....	13
1.3. Історія розвитку легкої атлетики в незалежній Україні.....	19
Висновки до I розділу.	22
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	24
2.1. Методи дослідження.....	24
2.2. Організація дослідження.....	25
РОЗДІЛ 3. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ В РІЗНІ ІСТОРИЧНІ ПЕРІОДИ.....	27
3.1. Розвиток легкої атлетики на Миколаївщині до 1945 року	27
3.2. Період розвитку легкої атлетики на Миколаївщині до 1990 року.....	28
3.3. Період розвитку легкої атлетики на Миколаївщині в часи Незалежності України	41
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	62
Додаток А.....	62

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ДЮСШ – дитяча юнацька спортивна школа

МСДЮСШОР з легкої атлетики – Миколаївська спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву з легкої атлетики

КДЮСШ – Комплексна дитяча юнацька спортивна школа

ТФЛА – територіальна федерація легкої атлетики

ЧСЗ – Чорноморський суднобудівний завод

МКІ ім. адмірала Макарова – Миколаївський кораблебудівний інститут ім. адмірала Макарова

НУК – Національний університет кораблебудування

ГТО – Всеросійський фізкультурно-спортивний комплекс «Готов к труду и обороне»

ДСО – Добровільні спортивні товариства

МДУ – Миколаївського державний університет

МСМК – Майстер спорту міжнародного класу

МС – Майстер спорту

КМС – кандидат в майстри спорту

ВСТУП

Актуальність. Легка атлетика належить до найдавніших видів спорту — вважається, що люди могли змагатися у бігу, стрибках і метаннях ще в доісторичну епоху. Значний вплив формуванню легкоатлетичної традиції надали античні Олімпійські ігри, що проводилися у Стародавню Грецію в 776—393 роках до н. е. Активне становлення легкої атлетики у сучасному вигляді відбувалося у першій половині XIX століття, коли деякі легкоатлетичні дисципліни набули популярності серед студентів навчальних закладів у Великій Британії та США. На відроджених Олімпійських іграх в Афінах у 1896 році, значну роль відігравали змагання з легкої атлетики, і з цього моменту почалося широке поширення цього виду спорту по всьому світу. Сьогодні легка атлетика складає основу спортивної програми олімпійських ігор сучасності. [3,7,8, 29].

Багато історичних досліджень проведено з історії легкої атлетики України (2,3,4,8 та ін.) і набагато менше з історії легкої атлетики Миколаївщини (11,12,18). Історія легкої атлетики в Миколаєві і області продовжується і вимагає подальших досліджень з метою дати оцінку всім історичним періодам. Вплив діяльності спортсменів, тренерів, організацій на стан і розвиток легкої атлетики, як одного з олімпійських видів спорту, є недостатньо вивченим і недооціненим.

Важливо розглянути віхи на шляху розвитку легкої атлетики Миколаївщини, проаналізувати періоди підйому і занепаду, шляхи стимулювання зростання спортивних результатів, щоб зрозуміти перспективи розвитку в подальшому майбутньому цього виду спорту.

Мета дослідження-дослідити історичні етапи розвитку легкої атлетики на Миколаївщині.

Завдання дослідження:

1. Дослідити історико-архівну, науково-методичну літературу з проблеми.
2. Проаналізувати історію розвиток у легкої атлетики в світі та в Україні.

3. Розглянути розвиток легкої атлетики на Миколаївщині у різні історичні періоди.

Об'єкт дослідження—легка атлетика Миколаївщини.

Предмет дослідження— історія розвитку легкої атлетики на Миколаївщині.

Апробація. Матеріали дослідження було опубліковано в Гуманітарному віснику НУК: збірник наукових праць. Випуск 17. Миколаїв: Іліон, 2024.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами: Робота виконана на кафедрі теоретичних основ олімпійського та професійного спорту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова відповідно до теми «Історико-соціальні аспекти розвитку олімпійського руху та олімпійської освіти в Миколаївській області» (номер державної реєстрації 0121U111039).

Методи дослідження. Комплекс методів дослідження включав: діалектичний метод, історичний (ретроспективний) метод, вивчення науково-методичної літератури, матеріалів мережі Інтернет, історико-архівних матеріалів, статистичних звітів, спеціальної наукової літератури, метод інтерв'ювання.

Наукова новизна. Розкрито особливості історичних етапів розвитку легкої атлетики на Миколаївщині починаючи з 19 століття. Окреслено проблеми кожного з цих періодів в історичному розвитку, а також вплив окремих особистостей на нього. Дана характеристика сучасного стану та перспективи подальшого розвитку легкої атлетики на Миколаївщині.

Практичне значення: Матеріали роботи можуть бути використані в роботі тренерів Миколаївської спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи олімпійського резерву з легкої атлетики, а також як теоретичний матеріал в роботі зі студентами спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» при розробці та оновленні лекційного курсу, практичних та самостійних занять з дисциплін «Підвищення спортивної майстерності», «Олімпійський та професійний спорт».

Обсяг і структура роботи: роботу викладено на 71 сторінці, містить 4 таблиці, ілюстрована 13 рисунками. Вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, що містить 47 джерел і додатку.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ

1.1. Історія розвитку легкої атлетики в світі

Легка атлетика – один із найдавніших видів спорту. Багато століть до нашої ери деякі народи Азії та Африки влаштовували легкоатлетичні змагання. Але справжній розквіт цього виду спорту настав у Стародавній Греції. Боротьбу, кулачний бій і загалом усі вправи, які розвивали силу, греки відносили до важкої атлетики. Назва "легка атлетика" сьогодні досить умовна, адже важко назвати, наприклад, біг на наддовгі дистанції - марафон чи метання молота "легкими" фізичними вправами. Найдавнішим змаганням атлетів, безперечно, є біг [1,2].

Легка атлетика як вид спорту почала складатися лише до кінця першої половини XIX століття. Вважається, що початок історії сучасної легкої атлетики поклали змагання у бігу на дистанцію близько 2 км учнів коледжу у Регбі (Англія) у 1837 р., після чого такі змагання стали проводитись в інших навчальних закладах Англії. Пізніше у програму змагань стали включати біг на короткі дистанції, біг із перешкодами, метання тяжкості, а 1851 р.— стрибки у довжину і висоту з розбігу. У 1864 р. між університетами Оксфорда та Кембриджа були проведені перші змагання, що стали надалі щорічними, започаткували традиційні двосторонні матчі[7].

У 60-ті роки легкоатлетичними вправами починають захоплюватися в аристократичних спортивних клубах. Англійські аристократи водночас не хотіли спілкуватися з «простим народом» на біговій доріжці. Тим більше, вони не могли допустити програшу представникам «нижчого» стану, яким іноді вдавалося брати участь у так званих відкритих змаганнях у ходьбі та бігу. У зв'язку з цим у 1864 р. спортивні клуби Англії прийняли положення про «аматорство», що виключає зустрічі аристократів та трудящих на біговій доріжці. На підставі цього положення представники фізичної праці були оголошені професіоналами та не допускалися до клубів «аматорів спорту» та до участі у змаганнях з ними[7,8].

У 1865 р. був заснований Лондонський атлетичний клуб, що популяризував легку атлетику, який проводив змагання та спостерігав за дотриманням статусу

аматорства. Вищий орган легкоатлетичного спорту — аматорська атлетична асоціація, який об'єднав усі легкоатлетичні організації Британської імперії, був організований у 1880 році.

Початок розвитку легкої атлетики у США було покладено у 1868 р., коли було створено Нью-Йоркський атлетичний клуб та проведено перше змагання з цього виду спорту. Незабаром центрами розвитку легкої атлетики США стають університети. Це забезпечило у наступні роки (до 1952 р.) провідне становище американських легкоатлетів у світі[1,3].

У Франції легка атлетика як вид спорту починає розвиватися з 70-х років 19 століття, насамперед у військових та цивільних ліцях. З 1880 в ліцях проводяться регулярні змагання в бігу. Наприкінці 80-х років французька буржуазія створює асоціацію французьких товариств з атлетичного спорту[4].

Перші легкоатлетичні змагання в Німеччині були організовані крокетним та футбольним клубами Берліна у 1888 році. Самостійні легкоатлетичні клуби з'явилися у 90-х роках. У 1898 р. була створена керівна легкоатлетична організація — Німецьке управління легкої атлетики.

У Скандинавських країнах легка атлетика як самостійний вид спорту утвердилася з 1887 року. у Швеції, потім у Норвегії (1897 р.) та у Фінляндії (1906 р.)[8].

В Угорщині, Польщі, Чехословаччині, Югославії та інших державах Центральної Європи легкоатлетичний спорт почав розвиватися з 90-х років 19 століття.

Відродження в 1896 р. Олімпійських ігор сучасності мало великий вплив на розвиток легкої атлетики. До програми Ігор I Олімпіади в Афінах (1896) було включено 12 видів легкоатлетичних змагань. Майже всі медалі на цих Іграх здобули американські легкоатлети[8].

У 1912 р. була утворена Міжнародна аматорська легкоатлетична федерація (ІААФ) — керівний орган з розвитку легкої атлетики та проведення міжнародних змагань. Мета федерації полягала у встановленні співробітництва між членами федерації, у розробці статуту та правил проведення міжнародних змагань [45].

Після першої світової війни у більшості країн спорт перебував у стані занепаду. Тому багато країн не брали участь у VII Олімпійських іграх, що відбулися 1920 р. На цих Іграх успішніше виступили представники країн, які не брали участь у війні: американці, шведи та фіни.

Майже на всіх Олімпіадах у період між першою та другою світовими війнами великих успіхів у легкій атлетиці досягали спортсмени Сполучених Штатів Америки. Легкоатлети Франції, Англії, Німеччини, Швеції та Фінляндії нерідко надавали їм серйозну конкуренцію, а у ряді видів показували і більш високі результати.

Значні зміни у розвитку легкоатлетичного спорту відбулися після Другої світової війни. За цей період помітно підвищився рівень досягнень легкоатлетів усіх країн, змінилося загальне співвідношення сил цього виду спорту. Значних успіхів досягли спортсмени країн соціалістичного табору.

Легка атлетика стає одним із найпопулярніших видів спорту. У країнах усіх континентів земної кулі ведуться пошуки нових талановитих легкоатлетів, створюються сприятливі умови для їхнього тренування. Проводиться велика робота з удосконалення системи підготовки спортсменів, використання теорії та методики легкої атлетики країн, які досягли високого рівня розвитку цього виду спорту. На цій основі готуються нові майстри легкої атлетики, систематично покращуються національні та світові здобутки.

У 1970-х роках легка атлетика поступово відходить від виключно аматорського статусу, в 1972 році в США виникла Міжнародна легкоатлетична асоціація, яка залучала найсильніших атлетів великими грошовими винагородами. ІААФ відповіла на це серією комерційних турнірів Golden Events, що проводились у 1978-1982 роках. У 1983 році відбувся перший чемпіонат світу з легкої атлетики, з 1985 року спортсмени також могли брати участь у серії одноденних турнірів Гран-прі ІААФ. Розвитком комерційного спрямування легкої атлетики стала поява Золотої ліги ІААФ (1998—2009) та Діамантової ліги ІААФ (з 2010 року). Відповідно до тенденцій відмови від аматорської спрямованості у 2002 році ІААФ перейменували на Міжнародну асоціацію легкоатлетичних

федерацій. У 2019 році назва змінилася на World Athletics[43].

У 1956 році на Олімпійських іграх у Мельбурні збірна СРСР вперше посіла перше місце в командному заліку легкоатлетичного турніру. Період із 1952 по 1988 роки вважається золотим часом для радянської легкої атлетики. У цей час радянські спортсмени били світові рекорди та ставали чемпіонами Олімпійських ігор та міжнародних змагань[13].

За ці роки було створено легендарні команди у бігу, стрибках, метаннях та багатьох інших дисциплінах, а їхні досягнення стали взірцем для молодого покоління.

1.2. Історія розвитку легкої атлетики в Україні до 1990 року

Зародження, розвиток, функціонування фізичної культури відбувалися в Україні специфічно. Як виразний самостійний чинник Національно-культурного життя, фізкультурно-спортивний рух в Україні виник наприкінці XIX століття. Тоді одні частини українських земель належали до різних держав, що й зумовило своєрідну особливість національно-культурного життя в окремих районах України: на Наддніпрянщині, Буковині, в Галичині і Закарпатті. Треба пам'ятати, що підвалини сучасного тіловиховання і спорту, власне, закладалися в тій невеликій частині України, якій судилося на початку XX століття стати збудником українського відродження - в Галичині.

На відміну від Наддніпрянської України, на Галичині, в умовах конституційної Австро-Угорської монархії, протягом декількох десятиліть сталися доволі сприятливі умови для потужного сплеску національного життя. а також на Україні, оскільки Наддніпрянщина входила в склад Царської Росії.

Сокільський рух можна вважати зосновником гуртків, клубів з легкоатлетичного бігу в Галичині, а потім і як виду спорту в Україні. На західноукраїнських землях на відміну від Наддніпрянського краю України сокільський рух охопив і Східні землі починаючи з 1907р., але заборонявся

Царським Російським урядом, а потім Радянським союзом[15].

У дореволюційної України легкоатлетичним спортом займалися переважно представники заможних класів. Широкі народні маси мали невелике уявлення про цей вид спорту. У країні не було спеціальних споруд. Легкоатлети мали в своєму розпорядженні лише кілька гарьових бігових доріжок і спортивних майданчиків.

Відставання легкої атлетики в Україні, як і всього дореволюційного спорту, результат загальної політичної та економічної відсталості Росії та неувважності царського уряду до фізичного виховання населення.

Українські легкоатлети починаючи з 1908 року беруть участь в олімпійських змаганнях з легкої атлетики. Першим уродженцем України, що виступив в легкоатлетичних змаганнях, став стрибун у висоту Йозеф Галушинський, що представляв Угорщину на Олімпійських іграх в Лондоні та посів 13-е місце з результатом 1 м 72 см[47].

У 1911 р. було створено Всеросійський союз любителів легкої атлетики, який об'єднав близько 20 легкоатлетичних ліг Петербургу, Москви, Києва, Риги, Одеси та інших міст.

Помітне підвищення спортивних досягнень у легкій атлетиці було продемонстровано на I Всеросійській олімпіаді, що відбулася 1913 р. у Києві з 25-ти легкоатлетичних видів. У ній брали участь легкоатлети Москви, Петербургу, Києва, Риги, Віндави, Самари та інших міст. На олімпіаді вперше розігрувалась жіноча першість з легкої атлетики. Успішному проведенню Першої Олімпіади, сприяли енергія і зусилля голови Київського олімпійського комітету доктора Олександра Анохіна та інших ентузіастів.

Українські спортсмени продемонстрували високі на той час результати. На Олімпіаді кияни посіли II-е місце і з 7-ми. Українцями було встановлено 7 рекордів і в основному це також були кияни. Такими були А. Фукс - бігун на 400 м, Н. Попов (100 м, стрибки у висоту та довжину), В. Рожков (штовхання ядра, метання списа) та ін. [2].

В Харкові 10-18 серпня 1921 р. була проведена перша Всеукраїнська олімпіада з легкої атлетики. У змаганнях брали участь легкоатлети з Києва,

Житомира, Чернігова та інших міст України біля 100 осіб. Саме в цей період в Україні були закладені основи для розвитку всіх видів легкої атлетики. Спортивні зв'язки України з іншими країнами були започатковані в 1924 р., коли українські спортсмени вперше зустрічали в Харкові легкоатлетів із Фінляндії. Глибокий слід у історії української легкої атлетики залишили В. Калина, М. Підгаєцький, О. Безруков, В. Кожушко, Т. Васіна, Л. Губенко, Г. Спиридонова. У тридцятих роках прославились З. Синицька, З. Синицький, М. Виставкін, О. Канакі, Г. Раєвський, Г. Артамонов, З. Борисова, І. Давиденко, В. Сидорко[10].

Змагання II Всеросійської олімпіади проходило наступного року у Ризі, де було показано вищі спортивні результати. Проте оголошення світової імперіалістичної війни 1914-1918рр. завадило закінчити олімпіаду. Війна загальмувала розвиток спорту України. Щоправда, у воєнні роки проводилися легкоатлетичні змагання, але з незначною кількістю учасників, результати яких були нижчими за досягнення попередніх років[37].

Восени 1923 р. в УРСР було створено Вищу Раду фізичної культури при Президії Всеукраїнського Центрального Комітету, яка стимулювала спортивну роботу. У 1923 р. у Харкові було проведено 1-у Спартакіаду України у легкоатлетичній програмі якої переважали багатоборства, а саме: 6-ство для чоловіків і 3-ство для жінок. У 1924 р. була проведена II-га Спартакіада України та відбулися перші зустріті легкоатлетів України з робітничими клубами Фінляндії, Німеччини.

На особливу увагу заслуговує той факт, що 23 травня 1926 р вперше відбулося таке свято, як День Українського спортсменця. Воно відбулося у Львові і проводилося до 1939 року. Кожне спортивне товариство, спортивний клуб, місто, село могли самостійно скласти програму свята у залежності від власних можливостей і побажань учасників. Надзвичайно видовищною була програма з легкої атлетики. В програмі були присутні спринтерські дистанції, біг на середні дистанції, бар'єрний біг, естафети: 4х100м, 200х400х800м, 200х100х75х60м, а також різні види метань, стрибків, спортивної ходьби[15].

Запорізькі ігрища в Галичині проводилися серед українських клубів з 15

жовтня 1911 р., коли вони відбулися вперше. Такі легкоатлетичні дисципліни увійшли до програми як:

бігові дисципліни: біг 100 м, 200 м, 400 м, 800 м, 1500 м, 3000 м, 5000 м, 10 000 м, естафети 4х100 м, 4х200 м, 3х10000 м., 110 м з/б, ходьба, 2 км, 3 км;

стрибки: стрибок у висоту з місця і з розбігу, в довжину з місця і з розбігу, стрибок з жердиною;

метання: метання диска, списа, штовхання ядра.

Програма для жінок також біла присутня на цих змаганнях: біг 60 м, 100 м, 200 м, 800 м, естафети 4х75 м, 4х200 м, стрибок у довжину з місця[44].

На перших змаганнях з'явилися і перші українські рекорди з легкої атлетики. В змаганнях брали участь: Петро Франко, Федь Черник, Гриць Лучиківський, які в же тоді були відомими спортивними та військовими діячами. Запорізькі Ігрища у Галичині в 1912 році відбувалися в один рік з Олімпіадою в Стокгольмі і результати на них були значно нижчими, але все це не могло не позначитися на подальшому розвитку легкої на західноукраїнських землях[14].

Нажаль уродженці України, представники спортивних клубів Галичини, представляли на легкоатлетичних змаганнях та на олімпіадах 1924, 1928, 1932 та 1936 року Польщу.

Розвиток легкої атлетики Східної і Західної України в цей період не був між собою пов'язаний. З СРСР, куди й увійшла більшість українських земель, зв'язки були вкрай обмежені. Між ними існував кордон і не тільки адміністративно-географічний, а практично і політичний.

Так тридцять років стали періодом швидкого зростання українського спорту. Основні віхи цього періоду:

- у 1930 р. був створений новий державний орган “Всесоюзна рада фізичної культури”;
- у 1930 р. у Харкові був відкритий Державний інститут фізичної культури;
- у 1931р. був впроваджений комплекс ГТО у якому широко були представлені основні види легкої атлетики /бігові, стрибкові, металеві;
- п'ять технікумів фізичної культури працювали у Києві, Дніпропетровську,

Одесі, Луганську, Артемівську;

- в 1931р. у Харкові був відкритий науково-дослідницький інститут;
- при Київському технікумі фізичної культури були створені легкоатлетичні школи у яких працювали найкращі спортсмени-тренери: Безруков О., Шехтель О., Тер-Ованесян А., Синицький З., Васильєв Г., Оббаріус Д. та ін.[45].

У 1950-1952 рр., напередодні XV Олімпійських ігор у Гельсінкі, СРСР проводила цілеспрямовану підготовку збірної з легкої атлетики. В цей період українські легкоатлети покращили 27 рекордів республіки серед дорослих і 72 серед юнаків і дівчат. У цей час Національний Комітет Радянського Союзу став членом Міжнародного олімпійського комітету (МОК). У ці 2 передолімпійські роки легкоатлети України показували прекрасні результати: Цибуленко В. (спис-73м37см), Плетньова Н. (світовий рекорд в бігу на 800м), Белокуров і Чевгун П. (світовий рекорд в естафетному бігу 4х800м-7.27.4.) Цибуденко В. (всесоюзний рекорд в метанні гранати - 87м79см). Рекордсменами Союзу стали також Денисенко, у стрибках з жердиною 437м, Буланчик Є. 110 м з/б - 14,4с, Вансович Є. у стрибках в висоту – 1м 90см, Канаки О. в метанні молота-53м 77см та ін.[46].

У 1952 українські легкоатлети вперше взяли участь в XV Олімпійських іграх у Гельсінкі. XVII Олімпійські ігри ознаменувалися появою нових чемпіонів серед легкоатлетів України. І одним з перших став скороход Володимир Голубничий. Він завоював блискучу перемогу на дистанції 20 км. Однак через чотири роки, в Олімпійському Токію, В. Голубничий посів лише третє місце. Через чотири роки скороход із Сум знову здивував усіх – виграв золоту медаль на XIX Олімпіаді в Мехіко. На XVII Олімпійських іграх перемогу Людмили Лисенко в бігу на 800 метрів вважали закономірністю: дніпропетровська спортсменка була світовою рекордсменкою в цьому виді[8,16].

Найбільше видатних досягнень на рахунку Валерія Борзова, який на Іграх 1972 і 1976 років завоював 5 медалей (2 золоті, 1 срібну, 2 бронзові). Він завоював на одній Олімпіаді 2 золоті медалі за перемогу в бігу на 100 і 200 метрів, а також срібну нагороду в естафеті 4×100 метрів.

З 1990 по 1998 Валерій Філіпович Борзов був обраний першим президентом НОК незалежної України.

Десятиборець з Одеси Микола Авілов, виграв золоту медаль на XX літніх Олімпійських іграх зі світовим рекордом (8454 очки). На XXI літніх Олімпійських іграх 1976 року в Монреалі (Канада) з результатом 8 369 очок посів третє місце.

Киянин Анатолій Бондарчук прославив українську легку атлетику ставши чемпіоном Європи (1969 р.), заслуженим майстром спорту (1969 р.), бронзовим призером чемпіонату Європи (1971 р.), чемпіоном Ігор XX Олімпіади (1972 р.), яка проходила в Мюнхені. Олімпійським рекордом став його переможний результат — 75,50 м. Він був бронзовим призером Ігор XXI Олімпіади (1976 р.), заслуженим тренером СРСР (1976 р.) [1].

Справжньою легендою українського легкоатлетичного спорту став стрибун Сергій Бубка. З 1983 по 1997 він шість разів ставав чемпіоном світу. С. Бубка є переможцем Кубків світу та Європи (1985), чемпіоном Європи (1986). У 1988 він став чемпіоном XXIV Олімпійських ігор у Сеулі. Він встановив 35 світових рекордів і тричі визнавався кращим спортсменом світу. Унікальними є досягнення Сергія Бубки у стрибках із жердиною: 35 рекордів світу, 6 перемог на чемпіонатах світу, олімпійське золото. Він занесений до Книги рекордів Гіннеса за найбільшу кількість світових досягнень у легкоатлетичному спорті[45].

Сергій Назарович Бубка - Заслужений майстер спорту, доктор наук з фізичного виховання і спорту, президент Національного олімпійського комітету (НОК) України з 2005 по 2022, член МОК.

Усього українські легкоатлети були удостоєні 73 нагород Ігор Олімпіад, 53 - чемпіонатів світу та 81 - чемпіонатів Європи. Неперевершеними й досі залишаються рекорди світу з легкої атлетики, встановлені нашими видатними земляками: Юрієм Сєдих - з метання молота (86,74 м, 1986 р.), Сергієм Бубкою - зі стрибків із жердиною (6,14 м, 1994 р.), Інесою Кравець - зі стрибків потрійним (15,50 м, 1995 р.). Чернігівчанка Бібік Ольга — майстер спорту України міжнародного класу, член збірної команди України з легкої атлетики. Вихованка спортивного товариства «Спартак» м. Чернігів. Найкращі результати: 60 м. —

6,94 с.; 200 м — 24,80 с.; 400 м. — 51.69 с.; 800 м. — 2,01,51 с (рекорд області серед молоді) [13,37].

1.3. Історія розвитку легкої атлетики в незалежній Україні

Олімпійський спорт України багато років був складовою частиною олімпійського руху колишнього Радянського Союзу. З 1952 по 1988 рік українські спортсмени виступали на Олімпійських іграх у складі збірних олімпійських команд СРСР, а 1992 р. Об'єднаної команди співдружності незалежних держав. Подія, що стала утворюючою в олімпійському рісу України стало 22 грудня 1990 р. Було створено Національний олімпійський комітет України (НОК). Першим президентом НОК України було обрано дворазового олімпійського чемпіона з легкої атлетики Валерія Борзова. 24 вересня 1993 р. на 101-й сесії МОК було рішення про повне визнання НОК України. Україна стала повноправним членом олімпійського співтовариства і поставила за мету розвиток, зміцнення та захист олімпійського руху в Україні[8].

Українській легкій атлетиці повезло, що в різні часи незалежності, НОК України очолювали колишні легкоатлети, які приділяли велику увагу «своєму улюбленому» виду спорту. З 2005 р. Національний олімпійський комітет України очолював Сергій Бубка — олімпійський чемпіон, 35-разовий рекордсмен світу, Герой України.

Спортсмени України змагались під нейтральним прапором МОК У у Барселоні 1992 року. Результати цієї Олімпіади були скромнішими порівняно з попередніми Іграми. Добре виступили жінки-спортсменки. Вони завоювали : дві золоті медалі (Ольга Бризгіна і Людмила Жигалова в бігу 4 х 400 м, 3:20,20 хв.) Срібні нагороди дісталися Ользі Бризгіній (400 м, 49,05 с), Тетяні Самоленко (3000 м, 8:46,85 хв) та Інесі Кравець (стрибок у довжину 7,12 м).

Мабуть тому, XXVI Олімпійські ігри 1996 року в Атланті були достатньо вдалим дебютом легкоатлетичної збірної команди вже незалежної

України. Див. таблицю 1.1[37].

Таблиця 1.1.

Результати українських легкоатлетів-медалістів на Олімпіаді в Атланті (1996р.)

1	Інеса Кравець Київ	потрійний стрибок	15,33 м
3	Олександр Багач Київська область	штовхання ядра	20,75 м
3	Олександр Крикун Черкаська область	метання молота	80,02 м
3	Інга Бабакова Миколаївська область	стрибки у висоту	201 см

Наша збірна посіла 7 місце, випередивши команди таких держав як Італія, Китай, Франція, Куба. Першу золоту олімпійську медаль принесла Україні Інеса Кравець у потрійному стрибку (15,33). А от у стрибках у висоту бронзовим призером цієї Олімпіади стала миколаївська спортсменка - Інга Бабакова з результатом 201см. П'ятою у стрибках у довжину була О. Шеховцова з результатом 6,97м. Вдалим був виступ металників: у штовхавні ядра Олександр Багач виборов 3 місце (20,75), а Роман Вірастюк був шостим (20,45). Серед металників молота 3 став Олександр Крикун з результатом 80,02 см, а Олександр Скварук - четвертим (79,92). Не вистачило лише 5см до бронзової медалі В. Павлиш (Харків). З результатом 19,30м вона посіла четверте місце. 7 місце посів металник диска В. Сидорів (63,78) [29].

57 спортсменів-легкоатлетів було відібрано для участі на XXVII Олімпійських іграх в Сіднеї (2000). Нажаль виступ на цій Олімпіаді для наших спортсменів був невдалим. Українська команда у заліку посіла тільки 24 місце. Медалі завоювали: Олена Говорова у потрійному стрибку (14,96 м) і Роман Щуренко в стрибках у довжину (8,31 м). Четверте місце у стрибках у довжину посів Олексій Лукашевич (8,26 м). У фіналів забігах на 100 і 200 м попала Жанна Пінтусевич (11,20-5 місце та 22,66-8 місце). П'ятою у стрибках в висоту були Інга Бабакова (196см), а Тетяна Терещук в дисципліні 400 м з/б (53,96). Сьоме місце в бігу на 5000 посів Сергій Лебідь і восьме — Г. Горбунко в бігу на 400 м з/б.

У 2004 року Олімпійські ігри проводилися в Греції (Афіни). У змаганнях з легкої атлетики приймали участь 2000 спортсмен із 197 країн. Результати переможців-українців перевищили результати чотирирічної давнини (у 28 видах з 46). Наші легкоатлети вибороли одну золоту, одну срібну і дві бронзові медалі і посіли 8 місце разом з легкоатлетами Великобританії. Золоту нагороду в штовханні ядра виграв Юрій Білоног. Срібну медаль з результатом 12,45 на дистанції 100 м з бар'єрами виборола Олена Красовська і інша бар'єристка, але на дистанції 400 м - Тетяна Терещук. Бронзу на цій Олімпіаді завоювала миколаївська легкоатлетка Вікторія Стьопіна, яка подолала планку на висоті 202 см. Вона програла срібло за спробами чемпіонці світу Хестрі Клуге. Ірина Міхальченко з результатом 196 см залишилася на 5 місці, а от Інга Бабакова, ще одна миколаївська спортсменка, на жаль посіла 9-те місце з результатом 193 см [28,44].

На початку 2000-их років результати в змаганнях у українських легкоатлетів почали падати. На чемпіонаті світу 2001 року ще було виграно три медалі, серед яких золото Жанни Пінтусевич-Блок, то далі у 2003 році було лише три бронзи, у 2005 році одне золото, у 2007 році два срібла, а у 2009 році українські легкоатлети взагалі залишилися без медалей чемпіонату світу, хоча було одразу чотири четверті місця.

Виступ легкоатлетів України на Олімпіаді в Афінах у 2004 році можна вважати більш вдалим, ніж на попередній Олімпіаді 2000 року у Сіднеї.

73 українські легкоатлети виборювали у Пекіні (2008 рік) олімпійські медалі. 1 місце і золоту медаль отримала Наталія Добринська (семиборство, 6733 очки), 2 місце і срібну медаль в забігу на 1500 м виборола Ірина Ліщинська (4:01,63), а бронзу завоювала Наталія Тобіас (4:01,78), Денис Юрченко виборов 3 місце у стрибку із жердиною (5 м 70 см), 3 місце посіла Олена Антонова метання (62 м 59 см). Миколаївська стрибунка Вікторія Стьопіна посіла 12 місце у стрибках у висоту (193 см) [13].

На Олімпійських іграх у Лондоні 2012 року у складі збірної України було 78 спортсменів, серед яких 31 - чоловік та 47 - жінок. Наші легкоатлети завоювали 3 бронзові нагороди та посіли 24 загальнокомандне місце. Серед медалістів були

Ольга Саладуха у потрійному стрибку (14,79), естафетна команда в бігу 4x100м у складі Олесі Повх, Христини Стуй, Марії Ремень та Єлізавети Бризгіної (42,04) та естафетної команди 4x400м (3:23,95).

Проте близькими до нагород були також Олексій Сікорський у метані молота 4 місце (78,25), у стрибках у висоту Богдан Бондаренко (2,29) та Андрій Проценко (2,25) посіли 7 та 9 місце, Олексій Касьянов у 10-ві посів 7 місце із сумою очок 8283, у 7-ві Людмила Йосипенко (6618) була 7, а Ганна Мальниченко (6392) посіла 10 місце, Ганна Князева у потрійному стрибку посіла 4 місце (14,56). В цій Олімпіаді також приймала участь миколаївська стрибунка потрійним Ганна Демидова, яку підготував її батько і тренер Демидов В.В.

Безперечним лідером і гордістю України сьогодні є молода стрибунка у висоту Ярослава Магучіх - трикратна переможниця Діамантової ліги (2022, 2023, 2024), бронзова призерка Олімпіади 2020 і нарешті Олімпійська чемпіонка 2024 року в Парижі зі світовим рекордом (210см). Вона виборола титул найкращої спортсменки 2024 року[45].

Висновки до I розділу.

Аналіз літературних джерел показав, що наприкінці XIX ст. легка атлетика як вид спорту здобула визнання в більшості країн. До 1880-1890 р. у багатьох країнах світу були організовані аматорські легкоатлетичні асоціації, що об'єднали окремі клуби, ліги та отримали права вищих органів з легкої атлетики.

Важливе значення у розвиток легкоатлетичного спорту мало відродження давньогрецьких Олімпійських ігор у 1896 році. Вони стали міжнародними комплексними змаганнями з найважливіших видів спорту, зокрема і з легкої атлетики. Легка атлетика завжди була найпопулярнішим видом спорту у програмі 33 Олімпіад. Вона збирала найбільшу кількість учасників і глядачів. Легка атлетика і сьогодні є одним із найємніших видів спорту. Вона включає кілька десятків різноманітних дисциплін. Але світ легкої атлетики удосконалюється і змінюється. Поступово, правила та організація міжнародних змагань стають складнішими та суворішими. Протягом останніх десятиліть Міжнародна

федерація легкої атлетики стала активно впроваджувати нові стандарти та доповнення для забезпечення чесної гри та безпеки спортсменів.

Історія легкої атлетики України від СРСР до наших днів – це історія любові до спорту, славних перемог та Батьківщини. Можливо, сьогодні ми стикаємося з деякими проблемами, але українська легка атлетика продовжує розвиватися та залучати нове покоління спортсменів, які готові підняти прапор своєї країни на вершину Олімпу.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для розв'язання поставлених завдань магістерської роботи нами були використані такі методи дослідження:

Діалектичний метод як загальний метод пізнання, заснований на визнанні універсального зв'язку всіх явищ і процесів у загальному взаємозв'язку, взаємообумовленості й розвитку. Реалізація методу забезпечувалась розумінням того, що все у світі перебуває у розвитку і всьому притаманні зміни. У процесі досліджень ми орієнтувалися на конкретні принципи, характерні для діалектичного методу – об'єктивність, всебічність, конкретність, історизм, суперечливість.

Історичний (ретроспективний) метод — метод дослідження, заснований на вивченні виникнення, формування та розвитку об'єктів у хронологічному порядку. Його специфіка у тому, що автор вивчає питання чи проблему у поступовій динаміці, порівнюючи поточне становище з попереднім чи більш раннім станом.

Завдяки використанню історичного методу досягається поглиблене розуміння суті проблеми і з'являється можливість формулювати більш обґрунтовані рекомендації по новому об'єкту.

Ми використали цей метод для уточнення фаз становлення і розвитку легкої атлетики на Миколаївщині. Він дає можливість порівняти тенденції її сучасного розвитку з минулим, що є важливим при перевірці висновків історичних досліджень історичною практикою.

Нами було вивчено і проаналізовано:

- науково-методичну літературу;
- матеріали мережі Інтернет;
- історичко-архівні матеріали;
- статистичні звіти;
- спеціальну наукову літературу

Метод інтерв'ювання. Він означає особисте спілкування або взаємодію віч-на-віч між двома сторонами для збору інформації, і існує безліч способів залежно від поставлених цілей.

Ми проводили індивідуальні і групові інтерв'ю: з директорами МСДЮШОР з легкої атлетики Мішковим В., Бугайовим А., Грицаком Ю., тренерами і спортсменами КДЮСШ м. Нова Одеса, ДЮСШ 5, МСДЮШОР з легкої атлетики.

2.2. Організація дослідження

На *першому етапі* дослідження (01.09.2023-31.12.2023рр.) розроблялися теоретичні підходи, обґрунтовувався зміст магістерської роботи. Були проаналізовані різноманітні наукові, науково-методичні та історичні дослідження з проблеми. Було проведено аналіз та вивчення літературних джерел, статистичних звітів, матеріалів мережі Інтернет; вивчення документальних, історичних, архівних матеріалів.

Вцілому було оброблено 42 літературних джерела, а також інтернет сайти за напрямком досліджуваної теми. Отриманий на даному етапі матеріал став основою для написання першого розділу кваліфікаційної роботи, а також окремих пунктів третього розділу, в яких передбачалося наукове обґрунтування змісту і спрямованості тих чи інших експериментальних досліджень.

На цьому етапі було сформульовано основний науковий апарат дослідження: проблема, мета, завдання.

На *другому етапі* роботи (01.01.2024 - 31.06.2024 рр.) особлива увага приділялася вивченню архівних та історико – аналітичних матеріалів з теми дослідження. Проводилися попередні консультації зі спеціалістами (тренерами, методистами МСДЮСШОР з легкої атлетики м. Миколаїв, КДЮСШ м. Нова Одеса, Миколаївського вищого училища фізичної культури та ін., збиралася інформація методами інтерв'юювання серед учасників історичних подій (Бугайов А., Бірюк С., Гриник І., Демидов В., Деркач В., Ковпак А., Кілярський В., Мішков В., та ін.)

В дослідженні розвиток легкої атлетики в Миколаєві нами було умовно поділено на історичні періоди:

- до кінця другої світової війни (до 1945 року);
- після другої світової війни (з 1945-1990 рр.);
- період незалежності України (1991- 2024 рр.).

Кожен з цих періодів було розглянуто окремо і в історичній послідовності.

На заключному *третьому етапі* дослідження (01.07.2024 - 31.10.2024рр.)було проведено аналіз всього матеріалу відповідно плану роботи.

На цьому етапі:

- уточнені і сформульовані висновки за результатами дослідження;
- оформлено список використаних джерел та додатки;
- відредаговано текст кваліфікаційної роботи;
- проведено підготовку роботи до захисту.

РОЗДІЛ 3. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ В РІЗНІ ІСТОРИЧНІ ПЕРІОДИ

3.1. Розвиток легкої атлетики на Миколаївщині до 1945 року

Перші змагання з легкої атлетики проводилися на Миколаївщині більше 165 років тому. Відомо, що ще у 1858 р. у місті Миколаєві солдати та матроси місцевого гарнізону брали участь у змаганнях з бігу на півтори версти. Як стверджують історики, “...у Миколаєві 21 травня 1858 р. відбулися змагання з бігу, влаштовані військово-морськими офіцерами для матросів і солдатів”[10].

Тому часу була притаманна безсистемність занять легкою атлетикою, змагання і гуртки підтримувалися за рахунок меценатства. Вперше в Україні системно в гуртках легкою атлетикою почали займатися в Одесі (1893) Чернігові, Дніпропетровську, Мелітополі.

Фізичною культурою та спортом у місті Миколаєві та області в 1924 році займалися 6039 робітників і селян, 1505 службовців, 7884 людей інших соціальних верств населення. Легкою атлетикою займалися 59 людей. Влітку 1924 року було проведено перші змагання серед сільської молоді. У листопаді цього ж року організуються райради фізкультури у районах Миколаївського округу. 25 березня 1925 року проводиться перша загальноміська конференція працівників фізичної культури, на якій було обговорено питання розвитку легкої атлетики на Миколаївщині (присутні 133 особи).

Перший стадіон у Миколаєві почався з футбольного майданчика на місці сучасного стадіону «Піонер» і уперше був обладнаний у 1913 році членами футбольного клубу «Уніон». Гравці «Уніону» проводили тут свої матчі до 1923 року, коли команду було розформовано[18].

У 1926 року тут було відкрито «Червоний стадіон». Стадіон належав Заводу ім. Марті і був домашньою ареною заводської команди. У 30-х роках ХХ століття стадіон носив ім'я Павла Постишева, а коли того 1938 р. оголосили «ворогом народу» — отримав ім'я французького революційного моряка Андре Марті. У 50-

ті роки стадіон перейменували в «Авангард». На ньому легкою атлетикою займалося декілька поколінь, а під трибунами навіть був критий манеж де в 70-х роках взимку займалися легкоатлети.

У 30-х роках у Миколаєві відкрився Будинок фізкультури імені Шверника та організовуються курси підготовки сільських тренерів з легкої атлетики. Проводиться багато змагань між аматорами легкої атлетики. У 1928 році миколаївські легкоатлети взяли участь у першій Всесоюзній спартакіаді, що дало новий поштовх для розвитку легкої атлетики на Миколаївщині. В 1935 році було створено одну із перших ДСШ в Україні (директор О.В. Швейгерт) на базі середньої школи №5 м. Миколаєва. У 1937 році було організовано Миколаївський обласний комітет у справах фізкультури та спорту, який скеровував фізкультурний рух області. А в 1938 року на кафедрі фізичного виховання Миколаївського педінституту (керівник С. І. Костичев) легкою атлетикою вже займалося 89 студентів, викладачів та співробітників. Найбільш відомими легкоатлетами у ці роки були: П. Кульчицький, Б. Кульчицький, В. Іщенко, Я. Борисів[11].

У роки другої світової війни багато легкоатлетів пішли на фронт. Спортивне життя на Миколаївщині через окупацію німецькими військами було припинено.

3.2. Період розвитку легкої атлетики на Миколаївщині до 1990 року

У післявоєнний період легка атлетика стає найпопулярнішим та масовим видом спорту на Миколаївщині. Починаючи з 1947 року, миколаївці приймають участь у республіканському пробігу на 30 км(Київ – Святошин – Київ, а з 1955 року – Київ – Дарниця – Київ).

В кінці 50-х відкривається Миколаївське педагогічне училище фізичного виховання, а на його базі у 1958 році відкрився факультет фізичного виховання Миколаївського педагогічного інституту імені В.Г. Белінського. Вихованка факультету Валентина Агафонова у 1959 році стала одним з перших майстрів спорту і однією з найсильніших легкоатлеток України в бігу на 200 та 400 м (тренери О. Карманний, Ю. Якубовський)[18].

У середині 60-х років стадіон «Авангард» морально та за своїми розмірами не відповідав вимогам міста. Тоді було розпочато будівництво нової арени. В 1965 року стадіон «Суднобудівник» було відкрито, а «Авангард» було передано гороно і перейменовано на «Піонер»[10].

<i>Відкрито</i>	<i>26 вересня 1965</i>
<i>Реконструйовано</i>	<i>2018—2019</i>
<i>Вартість будівництва</i>	<i>680 000 рублів (1965 год)</i>
<i>Архітектор</i>	<i>А. К. Марочинський</i>
<i>Місткість</i>	<i>16 700</i>

Рис. 3.1. Стадіон "Суднобудівник" (сьогодні Центральний міський стадіон).

У 1965 році в Миколаєві відкрився клуб любителів бігу, який організував тренер з легкої атлетики Миколаївського кораблебудівного інституту Віталій Манжос. Заплановані для спортивної підготовки дистанції від 400 метрів до марафону мали підвищити змагальний рівень м. Миколаєва і області на цих дистанціях. До клубу прийшли нові тренери з легкої атлетики В. Андріанов, О. Топор, Л. Драгомир, В. Добровольський.

Миколаївські бігуни на середні дистанції входили до числа найсильніших бігунів України на протязі багатьох років. Вони брали участь у чемпіонатах України, Європи, були рекордсменами України. Деякі брали участь в Олімпійських іграх. Всі ці досягнення стали результатом професіоналізму заслуженого тренера Добровольського Віктора Макаровича. Ним було підготовлено більше 20 майстрів спорту і МСМК[11].

У 80-х роках його вихованці досягли високих результатів: Олена Дершан – срібний призер чемпіонату світу 1987 року з бігу на 10000 метрів і бронзовий призер Олімпійських ігор 1988 року (Сеул); Оксана Ільюшкіна – учасниця Олімпійських ігор 2008 року в Пекіні; переможці і призери чемпіонатів, першостей України – Анатолій Ігнатенко, Анатолій Свірса, Іван Гриник, Віктор Кутузов, Лариса Нечваль, Тетяна Бабики, Віктор Діданов, Сергій Адашкевич, Лариса Маюнова, Юлія Ігнатова, Валентина Горпинич, Олена Бондар, Юрій Саванчук, Микола Костюченко, Ольга Кришня, Наталя Макух, Оксана Кочеткова та ін.[24].

Рис. 3.2. Збірна Миколаївської області на підготовчому зборі в Кабардино-Балкарії, Терскол 1987г.

Віктор Макарович почав самостійну роботу у ДСШ заводу імені Носенка (нині ДП “ЧСЗ”) у 1962 році. В його групу прийшли займатися і металіники, і

стрибуни, і багатоборці, і бігуни. Тоді йому став у нагоді досвід тренера з легкої атлетики С.І. Шнайдера.

З 1967 року на миколаївському стадіоні "Суднобудівник" проводилися першості області з легкої атлетики. На цьому етапі найсильнішими атлетами і рекордсменами області були Володимир Рец (100, 400м), Юрій Яцун (1000м), Віктор Міліцький (1500м), Галина Селютіна (1500м), Валентина Лисенко (80м з бар'єрами, п'ятиборство), Євгенія Журова(стрибки у довжину), Віктор Горовий (метання спису) та ін.

У 1966 році на миколаївському стадіоні "Суднобудівник" відбулася значна подія - всесоюзні старты з легкої атлетики. Понад 700 спортсменів приїхало брати участь у змаганнях. Найкращі результати на двох спринтерських дистанціях – 100 та 200 метрів показав Валерій Борзов (10,6 та 22,1 с), майбутній дворазовий олімпійський чемпіон. Ці змагання показали, що на цьому етапі з кожним роком кількість учасників збільшувалася, а спортивна майстерність миколаївських легкоатлетів зростала[12].

1965 року на Миколаївському заводі імені Носенка було створено дитячу спортивну школу з відділенням легкої атлетики. Її першими тренерами були В.М. Шамов, В.Л. Мартиненко, С.В. Алексєєва, В.М. Добровольський, В.В. Сидоренко. Під їхнім керівництвом багато хлопчаків і дівчат стали спортсменами високого класу. Першими призерами на республіканських змаганнях були Л. Новікова, В. Лисенко, О. Свірса, В. Білогляд, С. Железнов.

До школи прийшли молоді тренери – Л.Б. Боровський, С.П. Голокоз. З'явилися нові обдаровані спортсмени Г. Григорян, Н. Початкіна, Л. Іванова, Л.І. Ніцева, Л.Л. Гальченко.

У 1972 року в школі був підготовлений перший рекордсмен СРСР серед юнаків у бігу на 800 метрів Віктор Кутузов, який пробіг цю дистанцію за 1.52.5 секунди. Першим майстром спорту СРСР стала Лариса Маюнова. У сімдесятих роках з'являється нова плеяда талановитих спортсменів. П. Самусенко виграла молодіжну першість України у бігу на 400 метрів із результатом 54,8. Майстрами

спорту стали десятиборці Віктор Дідадов, Валентин Шпиньков, Володимир Титаренко, шестовик Сергій Адашкевич[18].

Але були в цей період і негаразди. Переглядаючи архівні записи 1965-1975 рр., впадає у вічі дуже багато місцевих естафет. Це спартакіада району, міста, області, заводу, обкому суднобудування, облради “Авангард”, кроси, естафети по місту, зимові та літні. А ще свої змагання проводили товариства "Буревісник", "Спартак", "Колос", Облоно. Кожен спортсмен відчував необхідність суспільства.

Але після 1975 року положення про змагання починають змінюватися, вже немає необхідності колективу фізкультури виступати за повною програмою, зменшується кількість заліків, з'являється спеціалізація, а це призводить до зменшення кількості учасників змагань. Основним напрямком стає підвищення майстерності, розвиток спорту вищих досягнень. Так, це було важливо, тому що СРСР готувалася до Олімпіади в Москві 1980 року. І це дало свої результати: з'явилися рекорди області, низка майстрів спорту СРСР тощо. Але масовість було втрачено. Але як відомо, спорт вищих досягнень тримається на масовому спорті в своїй довгій перспективі.

Згодом стало неможливо проводити матчеві зустрічі серед міст, які мали величезну популярність. Місцеві змагання втратили всякий сенс, бо кількість учасників була замалою, а спортсменам високого рівня не було з ким змагатися.

В цей період відбулося об'єднання спортивних товариств. Воно болоче вдарило по тренерам і спортсменам. До об'єднання команда “Зеніт” виступала у першій групі у складі 18 осіб, після об'єднання виклики на збори збірної команди стали приходити лише на 10 осіб. «Зайві» легкоатлети та тренери змушені були лишати спорт. ДЮСШ залишалися без спеціалістів.

Якісно змінилися міська та обласна спартакіади школярів. Міста області взагалі були не охоплені змаганнями. В ДСШ Снігурівки, Арбузинки, Братського працювало по 1-2 тренери, тож якість роботи зі спортсменами змінилася і була незадовільною в багатьох випадках. Ситуація покращилася лише наприкінці 80-х років.

А спорт вищих досягнень продовжував набирати обертів. Майстри спорту Лариса Нечваль, Ірина Попова, Костянтин Гречко, Володимир Бабієнко, Іван Гриник стали переможцями та призерами різних престижних змагань – від чемпіонату України до першості СРСР[18].

Рис. 3.3.Рекорд Миколаївської області 3000м (8.16.2 хв.) встановлює Гриник Іван 1987рік.

Після Мішкова В.Г. школу очолив тодішній голова обласної федерації легкої атлетики Анатолій Бугайов. Це також змінило підходи до розвитку легкої атлетики в Миколаєві і області.

В цей період в СДЮШОР зростала нова молодь. Переможцями всесоюзних та республіканських змагань серед юнаків стали А.А. Гречка, Л. Іванець, Д. Куваєв, Я. Бартківська, І. Мішкова, І. Бесєдіна, А. Кіртюк, Т. Пігель, О.

Баланюк та зовсім молоді О. Кочеткова, Є.Г. Жукова, Ф. Косей, Н. Тимченка, О. Морозова, М.М. Макуха, Т. Бабік.

З появою нових дисциплін легка атлетика продовжувала розвиватися та залучати нових учасників. Однією з таких дисциплін став марафонський біг, який набув широкої популярності в 20-му столітті. Незважаючи на його фізичну складність і високе навантаження на організм, марафон став одним із найепічніших змагань і частиною Олімпійських ігор.

В Миколаєві марафонський біг набув популярності і також почав розвиватися. На це вплинула така людина як МС з марафонського бігу Георгій Всеволодович Чайковський.

12 вересня 1947 року в Одесі відбувся перший післявоєнний марафон. Його виграв Георгій Чайковський. З того часу він щороку брав участь у марафонах, стартував понад 60 разів. 1958 року подолав 42 км 195 м за 2:12,31. Що дивно, його результати із віком не погіршувалися! 50 років – 2:47, 55 років – 2:40, 60 років – 2:46, 65 років – 2:45, 70 років – 2:55, 75 років – 3:12.

З ініціативи Чайковського став проводитися пробіг Миколаїв-Жовтневе-Миколаїв. Десять разів він його вигравав. Він також підготував талановитих учнів Перепелицю В., Денисенко П., Крюкова Є, Смирнова М.

В 1977 році в Ужгороді, беручи участь у чемпіонаті УРСР, учень Чайковського марафонець Микола Ятло став другим майстром спорту СРСР у Миколаєві з марафонського бігу.

Георгій Всеволодович багато років працював інструктором зі спорту на ЧСЗ, готував бігунів-стаєрів. Його учнями були Володимир Смирнов, Михайло Летягін, Володимир Сидоров, Петро Гнатковський, Олег Гілякін, Іван Вишняков, Ірина Возняк та багато інших. Команда бігунів спортклубу «Суднобудівник», яку готував Георгій Чайковський, вигравала перші загальнокомандні місця на кубках та чемпіонатах України та СРСР.

У Миколаєві на Центральному міському стадіоні щорічно проводиться пробіг на 10 км пам'яті Г. В. Чайковського[18].

В 1988 році у Миколаєві було відкрито СДЮСШОР з легкої атлетики. Ініціатором та першим директором СДЮСШОР з легкої атлетики був Валентин Гранітович Мішков. В цей період було побудовано легкоатлетичний манеж, який дозволив якісно готувати спортсменів –легкоатлетів в осінньо-зимовий період та готуватися до змагань в закритих приміщеннях.

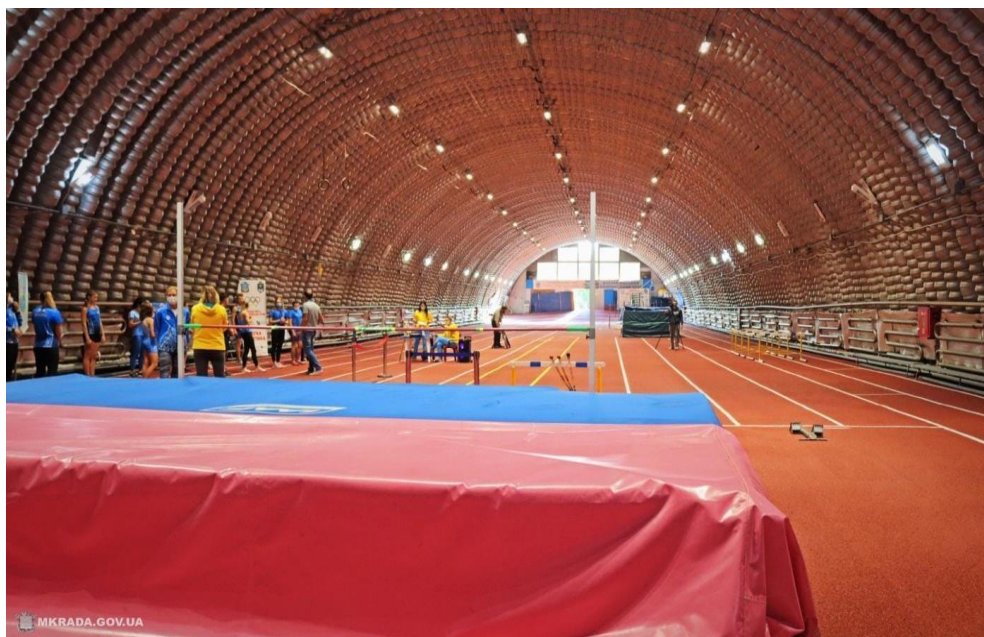

Рис. 3.4. Сучасний вигляд манежу СДЮСШОР з легкої атлетики.

У СДЮСШОР в різні роки працювало більше десяти секцій з різних видів легкоатлетичної спеціалізації: біг (тренера Решетилова А.Ф., Павлова Є.С., Добровольський В.М., Ковпак А.Ф.), бар'єрний біг (тренер Боровський Л.Б.) , стрибки у висоту (тренери Ковпак І.Д., Демидов В.В., Чумаченко М.М., Бабакова І.О., Сергієнко В.М., Ільїн А.С.), стрибки в довжину (тренер Демидов В.В.), стрибки з жердиною (тренери Адашкевич С., Строїн Ю.В., Журавльов К.А.), легкоатлетичні метання (тренери Клейменов Н. П., Демидов В.В.). А також тренувальні групи для наймолодших спортсменів (тренери Шпильовий В.А., Половенко Г.В., Добровольська Т.Л.). Тут кожен міг проявити себе у обраному виді легкої атлетики. [41].

В період до 90х років було підготовлено понад 25 майстрів спорту та 50 кандидатів у майстри спорту. Команда СДЮСШОР вигравала першість України

серед юніорок і представляла нашу країну у розіграші Кубка Європи – 1994 у Варшаві. Це був значний успіх.

Миколаївські спортсменки у 1995 році приймали участь у Копенгагені у Кубку Європи серед клубних команд жінок і виграли його. Їх супроводжував великий успіх: Лариса Мосейчук виграла забіг 100, 200 метрів, Наталія Макух була першою на 400 метрів, а Алла Ковпак – на 800 метрів. Оксана Кочеткова була першою на дистанції 400 метрів. Естафетна команда в складі О. Антоненко, Н. Макух, І. Діденко та Л. Мосейчук виборола перше місце на дистанції 4х100 метрів, Естафету 4х400 метрів теж виграли миколаївські спортсменки, у цій естафеті брали участь О. Маковецька, О. Кочеткова, О. Антоненко та А. Ковпак.

Рис. 3.5. Тренери СДЮШОР Главатий С.М. (зліва), Челпанов В.П.,
Гриник І.В., Боровський Л. Б. (2005 рік).

Миколаївська легка атлетика завжди пишалася своїми тренерами. В різні періоди членів збірних команд України готували і готують зараз висококваліфіковані тренери: заслужені тренери України С.М. Главатий, В. М. Деркач, тренери Л.Б. Боровський, А.Ф. Решетилова Ю.М. Сергієнко, Л.В.

Сергієнко, М.М. Чумаченко, Г.В. Половенко, Ю.В. Строїн, В.Ю. Деркач, А.Ф. Ковпак, Н.Ф. Костюченко, Є.С. Павлова, В.А. Шпильовой, В.В. Демидов. У ДЮСШ №5 перспективних бігунів готували І.Г. Шалар, Г.М. Мінасян, А.Є. Панасюк[5].

В.М. Деркач – заслужений тренер України. Його вихованець Норенко – 15-разовий чемпіон України, 2-разовий чемпіон Європи, призер першостей Світу та Паралімпійських ігор.

Боровський Л.Б. підготував 5 майстрів спорту – М.М. Тимченко, А. Клейменова, І. Діденко, І. Мішкову, І. Кучеренко.

Рішетілова А.Ф. виховала майстра спорту міжнародного класу М. Кабанова, зараз її учениці Н. Журавльова та Н. Макух – члени збірної команди України.

Рис. 3.6. Вихованці СДЮШОР на Кубкі Європи 1989 рік.

Тренери Ковпак І.Д. і Демидов В.В. (в центрі).

На краще змінилася ситуація в стрибках у висоту з переїздом до Миколаєва у 1990 році Заслуженого тренера України Ковпака І.Д.. Мішкову В.Г. - директору СДЮШОР при спортклубі «Суднобудівник» і усьому колективу школи хотілося виховати не просто спортсменів, а олімпійців. СДЮШОР отримала

першокласного тренера зі стрибків у висоту. Знайшлася для нього і талановита учениця - Інга Бабакова. Вона була студенткою факультету фізичного виховання МГПІ ім. В.Г. Белінського.

У 1991 році Інга Бабакова здобула бронзову медаль на чемпіонаті світу в Токіо, а також оновила рекорд України стрибнувши 2.01м (Київ), 2.02м (Берлін). Це був справжній успіх спортсменки і її тренера.

Дуже вдалим для Інги був і 1995 рік, коли вона тричі покращувала рекордний показник і довела його до 2,05м в Токіо і за підсумками міжнародних стартів була визнана кращою стрибункою світу у висоту 1995 року [35].

Сьогодні вона багаторазова чемпіонка і рекордсменка України, заслужений майстер спорту України, бронзовий призер Олімпіади 1996 року, учасниця Олімпіад 2000 та 2004 років, чемпіонка світу 1999 року, неодноразова призерка чемпіонатів світу та чемпіонатів Європи. Повний кавалер орденів «За заслуги».

Юрій Сергієнко переїхав до Миколаєва у вересні 1990 року, щоб тренуватися у Ігоря Даниловича Ковпака. У 1990 став чемпіоном СРСР з результатом 2 м 34 см.

У 1992 році вихованець Юрій Сергієнко став володарем Кубка світу в Гавані з результатом 2 метри 29 сантиметрів, обігравши кубинця Х. Сотомайора, чемпіона та рекордсмена світу, переможця Олімпійських ігор. На змаганнях за їхнім поєдинком стежив сам президент Куби Фідель Кастро, який прибув на стадіон. Він разом із усіма аплодував українцю за мужність, за волю до перемоги. Сьогодні Юрій успішно працює викладачем ВЗО і тренером СДЮШОР[24].

У Миколаєві Ковпак І.Д. підготував майстрів спорту міжнародного класу – Ірину Міхальченко, Галину Михайлову, Сергія Колесника, Вікторію Степіну, Аллу Ковпак. В. Степіна виграла чемпіонат Європи серед юніорів виступала на Олімпійських іграх-96 в Атланті[26].

Якщо подивитися ретроспективу перемог на Чемпіонатах України зі стрибків у висоту в приміщенні з 1997 року, то можна побачити, що майже

кожного року вигравали миколаївські стрибунки, навіть якщо вони виступали за інші міста. І це були вихованки Миколаївської СДЮШОР з легкої атлетики, яких тренували Заслужений тренер Ковпак І.Д., тренери Демидов В.В., Ільїн А.С., Сергієнко Ю. М. Див. таблицю 3.1[39].

Таблиця 3.1

Результати Чемпіонатів України зі стрибків у висоту у закритих приміщеннях

№	Прізвище, ім'я	Дата
1	Ірина Михальченко	1997
2	Інга Бабакова	2004
3	Віта Стьопіна	2005
4	Віта Стьопіна	2006
5	Олена Холоша	2009
6	Олена Демидова	2011
7	Оксана Окунєва	2012
8	Віта Стьопіна	2013
9	Олена Холоша	2014
10	Оксана Окунєва	2016
11	Оксана Окунєва	2017
12	Оксана Окунєва	2018

90-ті роки були складними роками для нашої молодії держави в цілому для спорту зокрема. Але для Миколаївської СДЮШОР вони були щасливі, бо вона змогла об'єднати в єдиний колектив, єдине ціле тренерів і спортсменів. Це принесло успіх і створило школу стрибків у висоту з розбігу.

На жаль, у грудні 2002 р. Ігор Данилович раптово помер у розквіті творчих, духовних та фізичних сил. Його дружина Алла Ковпак і сьогодні працює тренером у СДЮШОР. Директор СДЮШОР В.Г. Мішков та Юрій Сергієнко організували у Миколаєві турнір зі стрибків у висоту пам'яті заслуженого тренера України І.Д. Ковпака[9].

В Миколаєві вже багато років успішно працює також ДЮСШ №5, що розташована в Корабельному районі міста. Там багато років легкоатлетів готували тренери А.І. Кульчицький, П.П. Назаров, Н.Ф. Янько, Ю.О. Бобров, Ф.І. Саказли,

К.Г. Цимбал, О.М. Денисенко, А.І. Бережинський, В.С. Кузнецов, Г.В. Половенко[27].

Вихованці ДЮСШ №5 О. Кондрашов, К. Нікітіна та С. Шиян під керівництвом тренера Л.В. Маринець у 2021 році досягли результатів на рівні І дорослого розряду серед своїх вікових категорій на дистанції 800 м.

Досвідчений тренер І. Г. Шалар, який багато років успішно працює тренером у цій ДЮСШ, підготував у 2020 році призера чемпіонату України В. Євдокимова (юнаки 2000м з/п).

В комплексній ДЮСШ Новоодеської міської ради давно і успішно працює відділення легкої атлетики. Школу очолює Володимир Шамін. Під його керівництвом працюють тренери Грішина А., Тульчевський О., Верланов Р., Кравченко С.[40].

Рис. 3.7. Колектив тренерів та спортсменів після змагань (2024р.)

За їх ініціативою у 2024 році відновлено проведення чемпіонатів Миколаївської області з легкоатлетичного багатоборства. Вже є перші переможці.

3.3. Період розвитку легкої атлетики на Миколаївщині в часи Незалежності України

Часи незалежності України співпали з важкими 90-ми роками, але вони були також і роками переходу української держави до незалежності.

1991 рік – зародження незалежного українського спорту. 1992 рік – гімн України уперше прозвучав на Олімпійських іграх. Більшість спортивних федерацій були засновані у 1991 році, майже одразу після здобуття Незалежності.

Збірна України з легкої атлетики, як самостійна команда, вперше бере участь в олімпійських змаганнях, починаючи з 1996 року (Атланта). І бронзовою олімпійською медалісткою стає студентка факультет фізичного виховання Миколаївського педагогічного інституту ім. В.Г. Белінського стрибунка у висоту Інга Бабакова.

До цього часу факультет фізичного виховання вже існував більше 30 років. Його було відкрито у 1958 році. В перші роки на факультет прийшло чимало легкоатлетів: Добровольський В., Бірюк В., Главатий С., Агафонова В. та ін. Всі вони стали прекрасними спеціалістами і досягли успіхів в викладацькій і тренерській діяльності.

Кафедру спортивних дисциплін на факультеті фізичного виховання з 1988 року і багато років поспіль очолював доцент, заслужений тренер України – Главатий Станіслав Миколайович. Кафедра зробила вагомий внесок у розвиток спортивної легкоатлетичної науки і практики. На кафедрі працювало багато легкоатлетів- випускників факультету і учнів Главатого С.М.: Хохлова Л.А.–МС, к.н. з фіз.вих. та спорту; Демідов В.В.–МС, ст. викладач; Демідова І.В.–ст. викладач; Демідова О.В.–МСМК, викладач; Макух Н.І.–МС, викладач,; Решетілова Н.В.– МС, викладач; Бірюк С.В.– к.н. з фіз.вих. та спорту, доцент. Факультет фізичного виховання і спорту більше 65 років виховував легкоатлетів– спортсменів і тренерів[12].

Викладач факультету Демидов В.В. є відомим миколаївським тренером. Він виховав цілу плеяду спортсменів. І серед них його доньки Олена і Ганна Демидови, також випускниці факультету. Саме під керівництвом батька вони почали робити перші кроки у спорті і згодом досягли вагомих результатів. У 2005 році Олена стала майстром спорту України зі стрибків у висоту, а згодом майстром спорту міжнародного класу, багаторазовою призерка Чемпіонатів та Кубків України, міжнародних змагань з легкої атлетики[34,42].

Рис. 3.8. Демидов В. з учнями, членами збірної команди України, майстрами спорту Бірюк Т., Колесник А., МСМК Демидова Г.

Друга донька Ганна Демидова у 2003 року виконала норматив майстра спорту України. Встановила рекорд України зі стрибків у довжину серед дівчат — 6 м 42 см — тримається й до сьогодні. Ганна — майстер спорту міжнародного класу, багаторазова чемпіонка та призерка Чемпіонатів та Кубків України, міжнародних змагань з легкої атлетики. Учасниця Олімпійських ігор- 2012.Кращий результат у потрійному стрибку — 14,50 м[41].

1 вересня 1979 року у Миколаєві було відкрито школу-інтернат спортивного профілю. З 1990 року вона була перетворена на училище олімпійського резерву, а з 1993 року стала вищим училищем фізичної культури. Першим директором тоді ще школи-інтернату став ветеран війни та спорту Георгій Орлов. Він згадує: «На той час в Україні було лише три такі спортивні заклади – у Києві, Харкові та Львові. У нас було відкрито два відділення – веслування академічної та на байдарках та каное. Їх очолювали А. Губарєв та Я. Бізер». Після Орлова Г. директором був призначений М. Адиров, потім училище очолювали В. Бубир (1982-1984), А. Корольов (1985-1987), Н. А. Ворона (1987-2000), Л. Тихомирова (2000-2008). Микола Ворона створив добротну матеріально-технічну базу училища. Саме тоді відкрили і відділення легкої атлетики.

Відділення легкої атлетики налічувало 26 спортсменів. Вчителі зі спорту були В. Кілярський та О. Іллюшкіна. Найкращими вихованцями є Н.Н. Макух, О. Кочеткова, О. Демидова, В. Горпінич, В. Литвинова, Д. Киричук, Т. Бабік, О. Окунєва, С. Курса[36].

Рис. 3.9. Заслужений тренер України О. С. Яцунський на святкуванні 20-ї річниці ННГІ.

Для підготовки фахівців у галузі фізичного виховання і спорту у 2001 році в УДМТУ імені адмірала Макарова на базі кафедри фізичного виховання і спорту була відкрита кафедра теоретичних основ олімпійського та професійного спорту. Ініціатором створення нового підрозділу гуманітарного інституту став завідувач кафедри фізичного виховання і спорту, майстер спорту, заслужений тренер України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту, кавалер ордена «За заслуги» III ступеня О. С. Яцунський. див. рис. 3.9.

Спеціальність дуже швидко набрала популярності серед спортсменів і тренерів. Серед студентів ННГІ з'явилися олімпійські чемпіони та призери. Серед них: Ольга Харлан, Олена Хомрова, Олександр Абраменко, Юрій Щепанський, Роман Павлик, Антон Дацько, Богдан Гриненко та інші.

Радували своїми успіхами і легкоатлети, майстри спорту: Бірюк Т., Ковальчук А., Чумаченко Ю., Вітковський Д., Соколовський О., Саковський С., Цвєтов І. та ін.[30,31].

Сьогодні в ННГІ входить вісім кафедр і серед них кафедра теоретичних основ олімпійського і професійного спорту, яку очолює кандидат наук з фізичного виховання та спорту, Заслужений тренер України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту, повний кавалер орденів «За заслуги», кавалер ордена князя Ярослава Мудрого V ступеня В. М. Деркач. Він є тренером легкоатлета і майстра спорту України, чотириразового чемпіона літніх Паралімпійських ігор 2016 та 2024 років Ігоря Цвєтова. Див. Рис. 3.10.

Кафедра продовжує свою роботу, як наукову так і спортивну. Легкоатлети НУК успішно виступають на змаганнях різного рангу, а також продовжують справу старшого покоління тренерів.

В кінці грудня 2018 року, підводячи підсумки спортивного року та з нагоди 30-річчя школи у легкоатлетичному манежі СДЮСШОР з легкої атлетики було урочисте зібрання. На ньому були названі найкращі спортсмени року. Серед дорослих – Окунєва О., Чумаченко Ю. та Грицак Ю.. Серед молоді – Соколов О., Козуб Ю. та Жучкова К.. Серед юніорів –Василевський А. та Кондрашов Б. Наймолодші були юнаки та дівчата– Ізбаш І, Рижова В. та Третьяк Б.[45].

Рис. 3.10. Заслужений тренер України В. М. Деркач на літніх Паралімпійських іграх 2024 року.

ФЛАУ миколаївської області відмітило рекордсменів. Олександр Соколов встановив молодіжний рекорд України у бігу на 100 метрів – 10,17 сек., а Андрій Василевський – рекорд України серед юніорів у бігу на 100 метрів з бар'єрами – 13,96 сек. Значки майстрів спорту було вручено Юлії Чумаченко, Карині Жучковій, Дмитру Вітковському та Андрію Василевському. Легка атлетика Миколаївщини продовжила активне спортивне життя.

В цьому ж році в Черкасах відбувся Чемпіонат України з естафетного бігу серед дорослих, молоді, юніорів та юнаків. Команда Миколаївської області, у

складі легкоатлетів спортивних шкіл МСДЮСШОР з л/а, МВУФК, ДЮСШ «Спартак» та ДЮСШ-5, у командному заліку посіла III місце. Загалом команди вибороли 4 золоті, 12 срібних, 21 бронзові медалі. З 15 команд м. Миколаєва 10 – зайняли призові місця. Спортсмени встановили 8 рекордів Миколаївської області в естафетному бігу у різних вікових категоріях.

Спортсменів підготували: Львів-Грицак В.К., Шаповалова І.М., Кілярський В., Добровольська Т.Л., Шалар І.Г., Гриник І.В., Єрошкіна О.В., Ковпак О. Ф., Боровський Л.Б., Чумаченко Н.М., Шпильовий В.А., Демідов В.В., Решетилова А.Ф., Павлова А.С., Деркач В.М., Грицак Ю.В. , Олійник А.С., Маринець Л.В., Степіна В.І., Трікоз С.А., Шамін В.В., Мороз А.П., Дарієнко А.І.

Найкращими легкоатлетами Миколаївської області визнані у чоловіків – майстер спорту України міжнародного класу Олександр Соколов (спринт), у жінки – майстер спорту України міжнародного класу Оксана Окуньова (стрибки у висоту). Кращим тренером Миколаївської області названо Івана Гриника, наставник Олександра Соколова. У номінації «Команда року Миколаївської області» – спринтери Олександр Соколов, Дмитро Вітковський, Андрій Василевський, Богдан Третьяк.

Таблиця 3.2

Наповнюваність груп МСДЮСШОР з легкої атлетики з 2005 по 2021 роки

Роки	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Навчальні групи (n)	35	30	31	30	32	30	31	32	34
Спортсменів в групах (n)	293	243	256	233	256	182	192	200	227
Роки	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Навчальні групи (n)	32	36	34	32	33	33	33	41	
Спортсменів в групах (n)	207	257	241	243	218	214	222	291	

З таблиці 3.2. видно, що наповнюваність груп в провідній МСДЮСШОР з легкої атлетики змінювалася в різні роки, але з позитивною динамікою. Навіть в 2014 році (початок вторгнення росії в Україну), в 2020-2021рр. (роки пандемії)

кількість навчальних груп і спортсменів в групах збільшувалася. А в 2021 році досягла найбільшої кількості з 2005 року – 41 група і 291 спортсмен.

Таблиця 3.3

Показники підготовки спортсменів-розрядників МСДЮСШОР з
легкої атлетики з 2005 по 2021 роки

Роки	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Підготовлено розрядників за рік (n)	149	121	83	114	137	132	139	110	126
II-III та юнацькі	129	103	65	102	119	112	120	90	110
I розряд	12	10	12	6	10	9	7	11	7
КМС	8	6	4	4	6	9	9	5	6
МС України	-	2	1	2	2	1	2	3	3
МСМК	-	-	1	-	-	1	1	1	-
ЗМС	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Роки	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Збірники України(n)	18	10	8	10	13	14	8	12	7
Члени збірної команди	12	3	2	4	3	1	4	5	3
Кандидати в збірну	1	2	4	1	3	3	-	3	3
Резерв	5	5	2	5	7	10	4	4	1

Продовження таблиці 3.3

Роки	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Підготовлено розрядників за рік (n)	147	124	122	118	119	111	86	51
II-III та юнацькі	128	113	112	98	105	100	75	37
I розряд	13	6	4	20	6	2	7	8
КМС	4	5	4	-	6	7	3	6
МС України	2	-	2	-	2	1	1	-
МСМК	-	-	-	-	-	1	-	-
ЗМС	-	-	-	-	-	-	-	-
Роки	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Збірники України(n)	9	10	9	8	6	5	3	2
Члени збірної команди	3	1	2	2	1	1	1	1
Кандидати в збірну	6	8	7	6	3	3	1	1
Резерв	-	1	-	-	2	1	1	-

В таблиці 3.3. надані показники підготовки спортсменів-розрядників з 2005 по 2021 роки. З таблиці видно, як змінювалася динаміка виконання розрядних нормативів в МСДЮСШОР з легкої атлетики. Найбільш вдалим роками за виконанням масових розрядів (від I-III та юнацьких) були 2005 р. (141 чол.); 2009

р. (129 чол.), 2011р. (127чол.), 2014 р. (141 чол.). Після 2014 року показники знижуються. У спорті вищих досягнень трошки інша динаміка. Найбільш успішні : 2010 рік (КМС-9, МС-1, МСМК-1) 2011рік (КМС-9, МС-2, МСМК-1) та 2012рік (КМС-5, МС-3, МСМК-1) . В цей період збірниками збірної України було від 8 до 14 спортсменів. Після 2014 МС з'являлися не кожного року, а МСМК було виконано аж в 2019 році. Цьому посприяла ситуація в країні. Україна зменшила витрати на спорт бо мала витратити більше на війну з росією. Нестаток матеріальних коштів, відтік кадрів і спортсменів відчувався у всіх видах спорту і в легкій атлетиці теж.

За 30 років вихованці школи досягли великих успіхів. За ці роки вона стала головним центром підготовки висококласних спортсменів. У ній виховані майстри спорту міжнародного класу І. Бабакова, Ю. Сергієнко, В. Степіна, І. Михальченко, Г. Михайлова, С. Колесник, В. Кабанов, О. Ковпак, В. Корнієнко, О. Виборнова, Т. Бабик. Призерами Олімпійських ігор ставали стрибунки у висоту Інґа Бабакова та Віта Степіна, учасниками Олімпіад були Юрій Сергієнко, Олена Холоша, Ганна Демидова, Оксана Ілюшкіна та Оксана Окунєва.

І зараз у СДЮСШОР активно працюють молоді тренери В. Кілярський , Ю. Грицак, О. Олійник, В. Львова на дистанціях: 800м, 1500м, 3000м, 2000м та 3000 м з/п. Вони регулярно проводять змагання різного рівня – меморіали Ігоря Ковпака, Георгія Чайковського, «Миколаївську милню», змагання з стрибків у висоту на призи В. Стюпіної та інші змагання для дітей та юніорів.

Тренер Кілярський В.Г. ще – у співпраці з Добровольським В.М. підготував талановитих спортсменів – Ірину та Богдана Вижиганів, які брали участь у чемпіонаті Європи на дистанції 3000 м з/п. Під його керівництвом тренуються А. Тінкован – багаторазовий переможець чемпіонатів України (2019–2021) з бігу на 2000 м з/п; Д. Киричук – КМС на дистанції 800м (2010) та МСУ на дистанції кросу 4 км (2011); Б. Шкільнюк – КМС на дистанції 2000 м з/п (2013); Г. Круду, Е. Шадманов – КМС з гірського бігу (2019). Див. рис.3.11.

Рис. 3.11. Миколаївські легкоатлети після Чемпіонату України з естафетного бігу 2008 рік (тренер Кілярський в центрі)

Естафету поколінь продовжує ще один учень В. М. Добровольського – Ю. Грицак. Він майстер спорту України. Вже є досягнення в тренерській роботі. Серед юнаків молодшого віку: А. Кравець, З. Бабенко – призери чемпіонату України серед юнаків на дистанції 2000 м з/п (2020); К. Засядівко був у п'ятірці кращих на дистанції 3000 м серед юнаків (2020, 2021); Б. Кондрашов став призером чемпіонату України, учасником чемпіонату Європи та світу з гірського бігу 2019 року (КМС); Г. Козавчук, Д. Гостєва, А. Казанцева, М. Запша – учасники чемпіонатів України з гірського бігу отримали звання КМС. Нещодавно (з 2022 року) він очолив колектив МСДЮСШОР з легкої атлетики.

Також дуже важливим в розвитку легкої атлетики є робота осередка ТФЛА (територіальної федерації легкої атлетики) в Миколаївській області, яку очолює Володимир Кілярський. У 2015 році ФЛАУ було надано оцінку роботи осередка.

Індикатором оцінки взаємодії з ФЛАУ стали наступні показники:

- управління
- взаємодія з ФЛАУ
- ініціативність

- медіа активність
- динаміка членства
- розвиток(молодіжна атлетика, позастадіонний біг, розвиток локальних структур/клубів)
- змагання (організація та проведення змагань на території області, організація Всеукраїнських змагань на території області, участь спортсменів області у Всеукраїнських змаганнях, членство спортсменів області у національній збірній)
- підвищення кваліфікації (судді, тренери, технічні делегати).

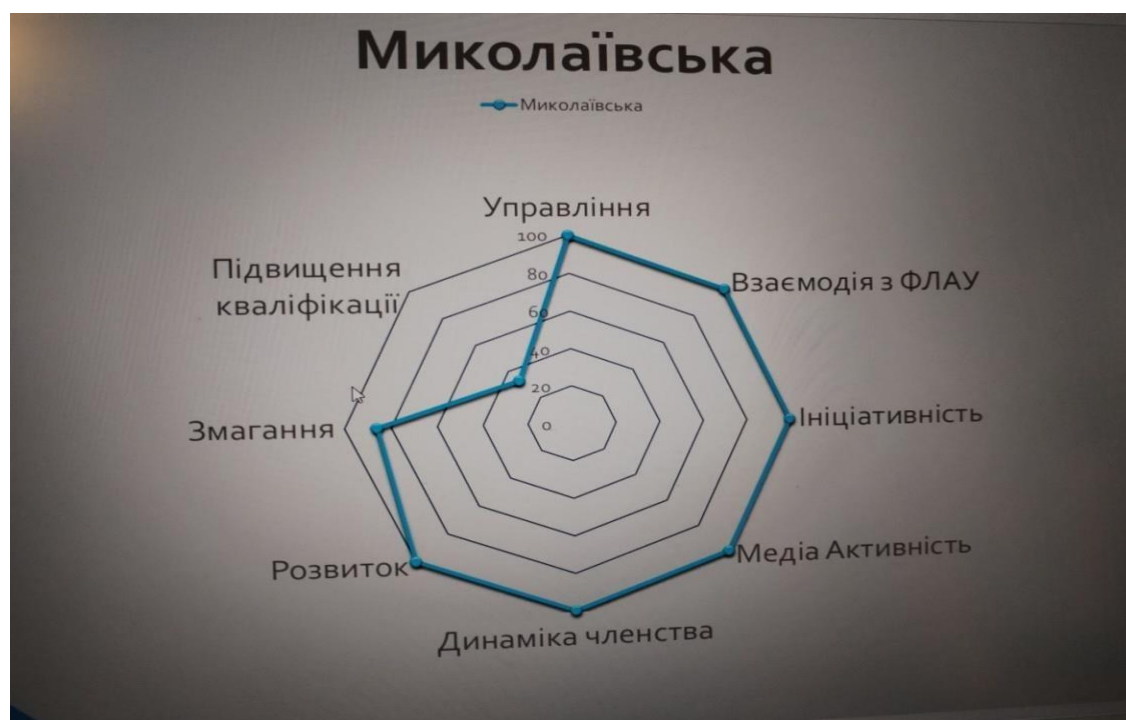

Рис. 3.12. Оцінка роботи осередка ТФЛА в Миколаївській області у 2015 році за показниками ФЛАУ.

Основні показники було виконано на 100%, окрім показника «змагання» (85% виконання) та «підвищення кваліфікації» (35% виконання). рис 3.12.

В 2015 році ТФЛА зайняла 2 місце серед 12 регіонів України, випередивши багато сильних громад. див. рис 3.13.

РОЗПОДІЛ МІСЦЬ ТА БАЛИ		
МІСЦЕ	НАЗВА ТФЛА	БАЛИ
I місце	Сумська	520
II місце	Івано-Франківська	518
II місце	Миколаївська	518
III місце	Волинська	492
IV місце	Тернопільська	490
V місце	Дніпропетровська	476
VI місце	Черкаська	430
VII місце	Кіровоградська	417
VIII місце	Львівська	412
IX місце	Хмельницька	405
X місце	Закарпатська	389
XI місце	Донецька	325
XII місце	Рівненська	303

Рис.3.13 Рейтинг ТФЛА Миколаївської області за 2015 рік.

Складні часи для Української держави почали відбиватися на кадровій політиці і кількості збірників, що увійшли в збірну команду України.

Робота миколаївського осередку ТФЛА високо оцінена курівництвом ФЛАУ, що безумовно надає наснаги для подальшої роботи.

Нажаль, з початком війни 2022 року легку атлетику Миколаївщини спіткала важка доля. Бомбардуванням було пошкоджено стадіон «Центральний», багато легкоатлетів та тренерів роз'їхалися по всьому світу. Але легкоатлетичні школи в Миколаєві і області продовжують активну діяльність не зважаючи на обставини.

Останніми новинами 2024 року стало те, що у Луцьку відбувся командний чемпіонат України з легкої атлетики серед юніорів (U20). Серед переможців та призерів змагань вихованці Миколаївської СДЮСШОР - Андрій Куліуш став чемпіоном у потрійному стрибку (14.77 м), Олексій Козакевич – другий (13.98 м), Богдан Борсукевич – третій (13.77 м). Ксенія Луценко виборола бронзову медаль у стрибках у довжину (5.49 м). Підготували стрибунів тренери Юрій Сергієнко,

Олена Холоша, Марина Чумаченко та Олена Павлова. У командному заліку збірна Миколаївської області зайняла дев'яте місце (365 очок). У командному чемпіонаті України з легкої атлетики серед ДЮСШ та СДЮСШОР юнаків та дівчат 2011- 2012 р.н. (чотириборство) 12-13.10.24 у Білій Церкві команда КЗ «КДЮСШ» Новоодеської МР зайняла друге місце.

Але в сучасному становищі легкої атлетики Миколаївщини є і проблеми. Ще до початку війни в Миколаївській області йшла децентралізація. Розвиток дитячо-юнацького, резервного, спорту вищих досягнень, професійного спорту, спорту ветеранів перебував і перебуває у важких умовах, згідно зі статистичними звітами об'єднаних територіальних громад. Управління молоді та спорту облдержадміністрації здається робить все, щоб процес реформування пройшов без ускладнень. Сьогодні в області лише в 4 ДЮСШ з 51-го відкриті відділення легкої атлетики. З 2017 року відбувається скорочення тренерсько-викладацького складу у зв'язку з обмеженим фінансуванням територіальних громад, а зараз воно продовжується.

Спеціалістами відмічалось, що спортивна інфраструктура області потребувала відновлення до війни, а зараз ця потреба буде ще більше. Практично в кожній громаді є спортивні споруди, які не придатні для використання, особливо в сільській місцевості. Краща ситуація у розвитку фізичної культури та спорту склалася в самому м. Миколаєві та м. Южноукраїнськ, м. Первомайськ. До війни в цих містах функціонувало 90% спортивної інфраструктури, крім ДЮСШ там активно розвиваються громадські-організації фізкультурно-спортивного спрямування.

14 грудня 2024 року Київ вперше прийматиме Всеукраїнські змагання зі стрибків у висоту на призи Віти Стьопіної в оновленому манежі Олімпійського коледжу імені Івана Піддубного. Хоча цей старт традиційно проводився в Миколаєві, Федерація легкої атлетики України підтримує ТФЛА Миколаївської області і висловила надію, що наступні змагання будуть проводитися в мирному Миколаєві[33].

Висновки до 3 розділу.

На наш погляд як в історії українського спорту взагалі, так і в історії легкої атлетики Миколаївщини відбулися певні зміни поколінь. На початку 90-х на передових спортивних позиціях були вихованці радянського спорту (1991-2000), далі відбувся перехідний період (2000-2010) та третє покоління - спортсмени, які вирости вже у незалежній Україні (2010-2024).

Але те що відрізняє Миколаївську легку атлетику то це спадкоємність поколінь, коли спортивна естафета передається від тренера до учня, від батька до дітей. В Миколаївській легкій атлетиці багато спортивних династій.

Миколаївські ВЗО спортивного напрямку готують гідну зміну тренерів. Їх молоді вихованці-тренери плідно працюють на різних спортивних засадах, а це дає надію на те, що легка атлетика Миколаївщини і далі буде розвиватися, зможе відновити інфраструктуру і показати вагомі результати.

ВИСНОВКИ

1. Аналізуючи розвиток легкої атлетики в світі треба відмітити, що на нього вплинуло в першу чергу відродження Олімпійських ігор в 1986 році. Ускладнення та вдосконалення легкої атлетики нерозривно пов'язане з Олімпійським рухом. Так, якщо на I Олімпіаді в Афінах (1896) до чоловічої програми входило лише 12 видів легкої атлетики, то з XIV Олімпіади в Лондоні (1948) і до XX у Москві (1980) – вже 24 виду. Сучасні Олімпійські ігри включають 24 чоловічі і 23 жіночі види.

2. Починаючи з 1952 року і по 1988 рік легкоатлети України які входили у склад Збірної Олімпійської команди колишнього СРСР зробили значний внесок в історію легкої атлетики і сучасного Олімпійського руху. Цей внесок був достатньо вагомим. Одну третину цієї команди представляли українські легкоатлети.

3. 60-ті і початок 70-х років ознаменувалися новим підйомом фізичної культури та спорту в нашій країні, зокрема і в легкій атлетиці Миколаївщини. Значно збільшилася кількість охочих займатися легкою атлетикою в Миколаєві та районах області. Було значно розширено календар змагань, у якому з'явилися зимова першість, зимові змагання для юніорів та юнаків, республіканські змагання, а також численні матчеві зустрічі. В цей період тренери працювали над інтенсифікацією процесу тренування, опановували мистецтво управління спортивною формою, запроваджували передові методики у ДЮСШ та школи вищої спортивної майстерності.

4. 80-х – 90-х в легкій атлетиці Миколаївщини в різні означені періоди відбувалися злети і падіння, неоднаково розвивалися різні види легкої атлетики, але вони завжди були пов'язані з особистостями тренерів і спортсменів. Найуспішнішими стали спортивні досягнення в бігу на середні дистанції (школа Заслуженого тренера Віктора Добровольського). В стрибках у висоту найвищі досягнення прийшли з появою Заслуженого тренера Ігоря Ковпака і його учнів. Високими результатами на спринтерських дистанціях завдячуємо тренерам Решетилівій А. і Гринику І. Ми можемо з гордістю дивитися

на історію легкої атлетики Миколаївщини і бути впевненими, що майбутні покоління тренерів і спортсменів теж гідно представлятимуть нашу країну своїми досягненнями.

5. Сьогодні в програмі розвитку легкої атлетики України, а значить і Миколаївщини, на 2024-2028 роки підкреслено, що Україна – легкоатлетична держава. Її ціль – до 2028 року увійти до числа 20 кращих країн світу та 10 кращих країн Європи у командному заліку за медалями та набраними очками. Для виконання поставлених цілей:

- переорієнтація зусиль на пріоритетні дисципліни легкої атлетики;
- впровадження механізму пошуку і відбору найбільш обдарованих юних легкоатлетів;
- забезпечення сприятливих умов для спортсменів та тренерів для підвищення спортивної майстерності;
- надання організаційної, методичної, матеріально-технічної та ін. необхідної допомоги;
- розробка комплексу засобів для підвищення конкуренції та мотивації серед спортсменів, тренерів, фахівців.

Сподіваємося, що в історії легкої атлетики Миколаївщини незабаром наступить новий плідний етап і вона зможе відродити матеріальний і людський ресурс.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аврутин С. Ю., Артюшенко А. Ф., Беца Н. Н. та ін. Легкая атлетика. Киев : Логос, 2017. 758 с.
2. Белих М.О., Богачик П.Т., Синицький З.П. Легкоатлети України. 2-е доповнене і перероблене видання - Київ "Здоров'я", 1979р.
3. Бубка С. Н. Олимпийский спорт в обществе: история развития и современное состояние: монография / С. Н. Бубка. – К.: Олимп. лит., 2012. – 260 с.
4. Бубка С.Н., Булатова М.М. Ігри, що підкорили світ.- 2-ге вид. – К.: Літера, 2012.- 132 с.
5. Бубка, С. Н. Олімпійське сузір'я України. Атлети / С. Н. Бубка, М. М. Булатова. – 3-тє вид. – К. : Олімпійська література, 2020. – 192 с.
6. Бубка С.Н., Булатова М.М. Олімпійське сузір'я України: Тренери.- К.: Олімпійська література, 2011.- 252 с.: іл.
7. Булатова, М. М. Олімпійський рух: історія і сучасність : у 2 кн. / М. М. Булатова, С. Н. Бубка, В. М. Платонов. Кн. 2 / М. М. Булатова [та ін.]. — Київ : [б. и.], 2021. — 671 с. : іл.
8. Булатова М. М. Твій перший олімпійський путівник / М. М. Булатова. – [5-е вид. доп.].–К.,2017.–128с.
9. Глебов Г. Мемориал Игоря Ковпака / Г. Глебов // Южная правда. — 2013. — № 54. — С. 4.
10. Гриник Є., Бірюк С. Історичні аспекти розвитку легкої атлетики на Миколаївщині / Є. Гриник, С. Бірюк , Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. Випуск 17. Миколаїв: Ілліон, 2024. С.
11. Запша М. С., Бірюк С. В. Історичний огляд досягнень миколаївських бігунів на середні дистанції. Актуальні проблеми спорту, фізичного виховання, здоров'я людини: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених, 28 жовтня 2021 року. Миколаїв: НУК імені адмірала Макарова, 2021. 318 с. С. 70-73.
12. Кисельов А. Ф. Спорт высоких достижений Николаевской области. Социологическое исследование (1991- 2007) років / А. Ф. Кисельов, Г.В.

- Грищенко, А. О. Руденко, С. М. Главатий, В. О. Майоров, А. А. Чернозуб // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. - 2008. - Т. 1. - С. 56–59. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fvs_2008_1_17.
13. Козлова О. К., Воробйова А. В., Косминіна О. С. та ін. Динаміка спортивних результатів українських спортсменів у міжнародних змаганнях з легкої атлетики // Науковий часопис #Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2017. Вип. 9. С. 39–43
 14. Линець М.М. Професійний спорт як соціальне явище / М.М. Линець // Наукові записки Тернопільського педагогічного університету. Серія 3: Педагогіка і психологія. - 1998, № 2. - С. 131
 15. Олімпійський рух на теренах Західної України – минуле та сьогодення // Матеріали регіонального науково-методичного семінару / За заг. ред. Огнистого А.В., Огнистої К.М. – Тернопіль: В-во СМТ «ТАЙП», 2019. – 148 с.
 16. Основні показники розвитку літніх Олімпійських видів спорту в Україні (1997 – 1999) // Інформаційний довідник державної молодіжної політики спорту і туризму України. – К., 2000. – 247 с.
 17. Первов Г. Во Львове николаевская прыгунья Елена Холоша взяла 190 см / Г. Первов // Николаевские новости. — 2008. — № 13. — С.
 18. Первов Г.А. Кузня чемпіонів / Г.А. Первов– Миколаїв. МДПУ, 1999. – С.48.
 19. Первов Г. На зимнем кубке Николаевской области по легкой атлетике Елена Демидова прыгнула на 180 см / Г. Первов // Николаевские новости. — 2013. — № 22. — С. 4
 20. Первов Г. На зимнем чемпионате / Г. Первов // Южная правда. — 2009. — № 26. — С.3
 21. Первов Г. Николаевская легкоатлетка Вита Степина открыла сезон прыжком на 190 см / Г. Первов // Николаевские новости. — 2008. — № 7. — С. 6
 22. Первов Г. Николаевские легкоатлеты соревновались на кубке города / Г. Первов // Николаевские новости. — 2009. — № 54. — С. 4
 23. Первов Г. Николаевские легкоатлеты провели открытое первенство СДЮШОР

- / Г. Первов // Николаевские новости. — 2008. — № 37. — С. 3
24. Первов Г.А. Николаевские олимпийцы / Г.А. Первов –Николаев: Изд-во ННГУ им. П.Могилы, 2003, – 112с.
 25. Первов Г. Открытый чемпионат области / Г. Первов // Южная правда. — 2008. — № 15. — С. 6.
 26. Первов Г. Памяти Игоря Ковпака / Г. Первов // Южная правда. — 2009. — № 55. — С.3.
 27. Первов Г. Старты под крышей / Г. Первов // Южная правда. — 2008. — № 14. — С. 6.
 28. Платонов В.Н. Олімпійський спорт / В.Н. Платонов. – К.: Олімпійська література, 2000. - 417с.
 29. Платонов В.Н. Олімпійський спорт / В.Н. Платонов, С.Н. Бубка, М.М. Булатова, Ю.П. Мичуда, С.А. Олейник, В.В. Томашевський. – К.: Олімпійська література, 2009. – 695 с.
 30. Серый В. В сборной Украины по легкой атлетике рассчитывают на 16 николаевцев / В. Синявский // Николаевские новости. — 2009. — № 23. — С.4
 31. Серый В. На зимнем кубке Украине николаевские легкоатлеты пять раз поднимались на пьедестал почета / В. Серый // Николаевские новости. — 2009. — № 14. — С. 4.
 32. Серый В. Николаевские прыгуны в высоту Вита Степина и Оксана Окунева — призеры мемориала Лонского / В. Серый // Николаевские новости. — 2009. — № 111. — С. 4.
 33. Серый В. Николаевской легкоатлетке Вите Степиной хватило для победы на чемпионате страны прыжка на 189 см / В. Серый // Николаевские новости. — 2009. — № 90. — С. 4.
 34. Синявский В. Николаевская прыгунья Елена Демидова — бронзовый призер мемориала Демьянюка / В. Синявский // Николаевские новости. — 2013. — № 10. — С. 2.
 35. Синявский В. Олимпийская толока Инги Бабаковой / В. Синявский // Николаевские новости. — 2008. — № 37. — С. 3.

36. Статистичні звіти з фізичної культури і спорту Миколаївської області 1991 – 2006. – Миколаїв. Форма №2- ФК і №5-ФК обласного управління з питань фізичної культури, спорту і туризму обласної державної адміністрації.
37. Атлетика легка // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Атлетика легка> (дата звернення: 22.08.2024).
38. В финале кубка Украины николаевская прыгунья в высоту Елена Холоша взяла 190 см [Электронный ресурс] // Pravda.mk.ua : сайт. — Текст. данные. — Режим доступа: http://www.pravda.mk.ua/print_preview/7868.html. — Название с экрана. — Дата публикации : 07.08.2007. — Дата просмотра : 26.06.2024.
39. Завершился чемпионат Украины по легкой атлетике в помещении [Электронный ресурс] // УНИАН : информационное агентство. — Текст. данные. — Режим доступа: <http://www.unian.net/sport/327605-zavershilsya-chempionat-ukrainyi-po-legkoj-atletike-v-pomeschenii.html>. — Название с экрана. — Дата публикации : 22.02.2010. — Дата просмотра : 26.06.2024.
40. Комплексна ДЮСШ Новоодеської міської ради. Відділення легкої атлетики.<https://www.facebook.com/groups/456175195189063/>
41. Названы лучшие легкоатлеты и тренеры Николаевской области в 2008 [Электронный ресурс] // Преступности.НЕТ : независимое информационно-аналитическое издание. — Текст. данные. — Режим доступа: <https://news.pn.ru/politics/8154>. — Название с экрана. — Дата публикации : 09.01.2009. — Дата просмотра : 26.11.2023.
42. На зимнем кубке Николаевской области по легкой атлетике Елена Демидова прыгнула на 180 см [Электронный ресурс] // Николаевские новости : николаевская областная общественно-политическая газета. — Текст. данные. — Режим доступа: <http://www.niknews.mk.ua/2013/02/15/na-zimnem-kubke-nikolaevskoj-oblasti-po-legkoj-atletike-elena-demidova-prygnula-na-180-sm/>. — Название с экрана. — Дата публикации : 15.02.2013. — Дата просмотра : 26.12.2023.
43. About World Athletics :<https://worldathletics.org/about-iaaf>

44. <https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/AF%20%D0%92%D0%98%D0%9D%D0%98%D0%9A%D0%9D%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%A2%D0%90%20%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%92%D0%98%D0%A2%D0%9E%D0%9A%20%D0%9B-%D0%90.pdf>
45. URL:<https://uaf.org.ua/2004/11/05/6/>
46. URL:https://unisport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/metod_materyal_2_tviy_pershyy_olimpiys.pdf (дата звернення: 31.07.2024).
47. József Haluzsinszky Biographical URL:<https://www.olympedia.org/athletes/71163>

ДОДАТКИ

Додаток А

Рекорди Миколаївської області з легкої атлетики (1970-2012рр.)						
Чоловіки						
Вид	Прізвище, ім'я	Результат	Разряд	Місто	Рік	Прізвище тренера
60 м	Тимченко Николай	6,73	МС	Львов	1999	Боровский Л.Б., Решетилова А.Ф.
100 м	Кабанов Вячеслав	10,1	МС	Ужгород	1994	Решетилова А.Ф.
100 м	Кабанов Вячеслав	10,31	МСМК	Київ	1994	Решетилова А.Ф.
200 м	Кабанов Вячеслав	21,30	МС	Ровно	1993	Решетилова А.Ф.
400 м	Клейменов Андрей	47,9	КМС	Николаев	1995	Боровский Л.Б.
800 м	Гриник Иван	1.48,30	МС	Сочи	1989	Бугаев А.И., Добровольский В.М.
1500 м	Бабиенко Владимир	3.43,6	МС	Київ	1987	Бугаев А.И., Добровольский В.М.
5000 м	Вязов Валерий	14.09,6	КМС	Київ	1993	Добровольский В.М.
10000 м	Ятло Николай	29.40,2	КМС	Днепропетровск	1979	Чайковский Г.В.
30000 м	Распопов Владимир	1:35,58,0	КМС	С.Петербург	1973	Добровольский В.М.
марафон	Корниенко Виктор	2:15,37,0	МС	Кошице	1994	Каюда С.И.
110 м с/б	Рябухин Михаил	13,68	МС	Київ	1985	Бобров Ю.А.
400 м с/б	Клейменов Андрей	50,63	МС	Київ	1996	Боровский Л.Б.
3000 м с/п	Пономаренко Анатоли	8.41,3	МС	Днепропетровск	1980	Добровольский В.М.
Длина	Лухта Сергей	7,47	КМС	Николаев	2010	Демидов В.В.
Высота	Соколовский Андрей	2,38	МСМК	Арнштадт	2005	Сергиенко Ю.М.
Тройной	Глущенко Геннадий	16,36	МС	Київ	2000	Сергиенко Ю.М.
Шест	Журавлев Константин	5,20	МС	Київ	1997	Строин Ю.В.
Ядро	Левченко Виктор	18.91	МС	Ялта	2013	Демидов В.В.
Диск	Марковский Леонид	56,60	КМС	Николаев	1972	Бережинский А.И.
Копье	Рагозин Валентин	73,88	КМС	Николаев	1972	Бережинский А.И.
Молот	Бычков Владимир	65,78	I р.	Севастополь	1979	Клейменов Н.П.
10-борье	Кузнецов Владимир	7409 оч.	МС	Краснодар	1973	Кузнецов В.С.
Эстафета 4x100м	Кисель Валерий	41,62	КМС	Київ	1996	Решетилова А.Ф.
	Тимченко Николай					Решетилова А.Ф.
	Клейменов Андрей					Боровский Л.Б.
	Кабанов Вячеслав					Решетилова А.Ф.
Эстафета 4x400м	Ляшков Денис	3.15,20	КМС	Київ	1997	Боровский Л.Б.
	Тимченко Николай					Решетилова А.Ф.
	Гриник Иван					Добровольский В.М.
	Клейменов Андрей					Боровский Л.Б.

Ходьба 10 км	Чистов Виктор	40.29,0	МС	Николаев	1989	Главатый С.Н.
Ходьба 20 км	Чистов Виктор	1:22,30,0	МСМК	Б. Церковь	1990	Главатый С.Н.
ЮНИОРИ 18-19 ЛЕТ						
60 м	Тимченко Николай	6,79	МС	Донецк	1993	Боровский Л.Б.
100 м	Кабанов Вячеслав	10,57	МС	Чехия	1993	Решетилова А.Ф.
200 м	Кабанов Вячеслав	21,6	КМС	Николаев	1992	Решетилова А.Ф.
400 м	Решетилов Георгий	49,10	КМС	Киев	2001	Решетилова А.Ф.
800 м	Фронченко Артур	1.51,43	КМС	Киев	2006	Добровольский В.М.
1500 м	Бабиенко Владимир	3.51,2	КМС	Горловка	1983	Бугаев А.И., Добровольский В.М.
3000 м	Марионда Иван	8.30,7	КМС	Николаев	1994	Бугаев А.И., Добровольский В.М.
5000 м	Гречко Андрей	14.45,61	I р.	Николаев	1988	Гречко К.В.
10000 м	Дацько Юрий	31.16,83	I р.	Ялта	2012	Ковпак А.Ф.
60 м с/б	Новиков Александр	7.9	КМС.	Николаев	2011	Решетилова А.Ф.
110 м с/б	Новиков Александр	14,4	КМС.	Николаев	2011	Решетилова А.Ф.
400 м с/б	Мищенко Сергей	52,42	МС	Киев	2000	Платонова Л.Б.
3000 с/пр	Марионда Иван	9.03,80	КМС	Киев	1994	Добровольский В.М., Бугаев А.И.
3000с/пр. манеж	Курпан Александр	9.07,27	КМС	Сумы	2010	Килярский В.Г.
Длина	Железнов Сергей	7,42	КМС	Ялта	1975	Сидоренко В.В.
Высота	Колесник Артур	2,15	МС	Донецк	2013	Демидов В.В.
Шест	Губенко Александр	4,80	КМС	Одесса	2002	Строин Ю.В.
Ядро 6 кг	Левченко Виктор	15,55	II р.	Николаев	2007	Демидов В.В.
Диск	Решеткин Иван	41,86	II р.	Николаев	1978	Клейменов Н.П.
Копье	Николаев Николай	64,90	I р.	Днепропетровск	1981	Клейменов Н.П.
молот	Орешкин Олег	54,98	I р.	Севастополь	1982	Клейменов Н.П.
10-борье	Свирса Анатолий	5450	II р.	Николаев	1970	Добровольский В.М.
Эстафета 4x100м	Шпилевой Константин	44,5	II р.	Николаев	1992	Шпилевой В.А.
	Семенуха Константин					Боровский Л.Б.
	Тимченко Николай					
	Клейменов Андрей					
Эстафета 4x400м	Сафронов Максим	3.19,46	I р.	Б.Церковь	1999	Боровский Л.Б.
	Килярский Владимир					Добровольский В.М.
	Терещенко Владислав					Платонова Л.Б.
	Мищенко Сергей					

ЮНАКИ 16-17 ЛЕТ						
60 м	Муке Ален	7,00	I р.	Сумы	2013	Ильюшкина О.В.
100 м	Тимченко Николай	10,6	КМС	Николаев	1991	Боровский Л.Б.
200 м	Курса Станислав	22,77	I р.	Ужгород	2006	Боровский Л.Б.
400 м	Кутузов Виктор	49,0	КМС	Кировоград	1973	Добровольский В.М.
800 м	Кутузов Виктор	1,51,7	КМС	Одесса	1973	Добровольский В.М.
1500 м	Марионда Иван	3,54,5	КМС	Николаев	1993	Добровольский В.М., Бугаев А.М.
3000 м	Кливчуцкий Александр	8,36,87	I р.	Киев	1988	Голокоз С.П.
5000 м	Кожокар Константин	15.26.41	II р.	Ялта	2008	Килярский В.Г.
10000 м	Дацько Юрий	33.03,0	II Р	Николаев	2010	Ковпак А.Ф. Ильюшкина О.В.
110 м с/б	Куваев Денис	14,6	КМС	Киев	1988	Боровский Л.Б.
400м с/б h 91,4	Ляшков Денис	54,53	КМС	Киев	1994	Боровский Л.Б.
400м с/б h 84,0	Сальников Владислав	53,63	КМС	Москва	2002	Боровский Л.Б.
2000 м с/п	Марионда Иван	5.58,1	КМС	Николаев	1993	Добровольский В.М., Бугаев А.И.
Манеж 2000 м с/п	Курпан Александр	5.54.4	КМС	Николаев	2008	Килярский В.Г.
Длина	Бальзаников Сергей	7,30	I р.	Николаев	1978	Ильин А.С.
Высота	Колесник Артур	2,15	МС	Донецк	2013	Демидов В.В.
Тройной	Барсегян Армен	15,10	КМС	Пермь	1990	Демидов В.В.
Шест	Губенко Александр	4,80	КМС	Одесса	2002	Строин Ю.В.
Ядро 5 кг	Левченко Виктор	16,37	II р.	Б.Церковь	2006	Демидов В.В.
Молот 7 кг	Орешкин Олег	54,98	I р.	Севастополь	1982	Клейменов Н.П.
Диск 2 кг	Решеткин Иван	41,86	II р.	Николаев	1978	Клейменов Н.П.
Копье 800	Николаев Николай	64,90	I р.	Днепропетровск	1981	Клейменов Н.П.
10-борье	Хацкалев Владислав	6124 оч	I р.	Киев	1988	Адашкевич С.Г.
Эстафета 4x100м	Сенченко Герман	44,4	I р.	Севастополь	1981	Боровский Л.Б.
	Гальченко Олег					
	Константиновский Ген					
	Лушпай Сергей					
Эстафета 4x400м	Якименко Владислав	3.29,9	II р.	Харьков	1995	Добровольский В.М.
	Гаркуша Александр					Бугаев А.И.
	Ушаков Андрей					
	Яковлев Дмитрий					

ЮНАКИ 14-15 ЛЕТ						
60 м	Тимченко Николай	6,8	I р.	Николаев	1989	Боровский Л.Б.
100 м	Гальченко Олег	11,0	I р.	Николаев	1980	Боровский Л.Б.
200 м	Гальченко Олег	22,9	II р.	Николаев	1981	Боровский Л.Б.
300 м	Яковлев Дмитрий	38,8	III р.	Николаев	1994	Добровольский В.М.
400 м	Кутузов Виктор	52,0	II р.	Днепропетровск	1970	Добровольский В.М.
600 м	Галимов Дмитрий	1.26,4	II р.	Николаев	1979	Добровольский В.М.
800 м	Кутузов Виктор	1.56,7	I р.	Ялта	1971	Добровольский В.М.
1500 м	Непомнящий Игорь	4.08,5	II р.	Николаев	1992	Добровольский В.М.
3000 м	Лютиков Леонид	9.06,0	II р.	Ялта	1973	Добровольский В.М.
110 м с/б	Булкин Вячеслав	15,51	(91.4см)	Ужгород	2006	Боровский Л.Б.
300 м с/б	Иванец Андрей	39,7	I р.	Тбилиси	1987	Боровский Л.Б.
400 м с/б	Ляшков Денис	56,7	I р.	Николаев	1992	Боровский Л.Б.
1500 м с/ п	Гаркуша Александр	4.28,0		Одесса	1993	Добровольский В.М.
1500 м с/п	Шкильнюк Богдан	4.36,3		Ялта	2011	Килярский В.Г..
2000 м с/пр	Шкильнюк Богдан	6.17,26	I р	Ялта	2011	Килярский В.Г.
Длина	Железнов Сергей	6,51	II р.	Херсон	1973	Сидоренко В.В.
Высота	Сергиенко Александр	201	I р.	Херсон	2008	Сергиенко Ю.М.
Тройной	Попович Владислав	13,74	II р.	Запорожье	2011	Чумаченко М.Н
Шест	Никифоров Александр	4,00	I р.	Николаев	1997	Строин Ю.В.
Ядро 6 кг	Скляров Анатолий	12,76	III р.	Николаев	1979	Клейменов Н.П.
Диск 1,5 кг	Решеткин Иван	37,32		Николаев	1976	Клейменов Н.П.
Молот 6 кг	Орешкин Олег	55,20	II р.	Николаев	1980	Клейменов Н.П.
Копье	Николаев Николай	60,98	II р.	Ялта	1979	Клейменов Н.П.
Копье 600	Николаев Николай	62,20	II р.	Николаев	1979	Клейменов Н.П.
10-борье	Трембач Сергей	5072	III р.	Николаев	1978	Адашкевич С.Г.
Эстафета 4x100м	Бугайченко Валерий	47,1	III р.	Николаев	1970	Добровольский В.М.
	Волков Александр					Добровольский В.М.
	Кутузов Виктор					Добровольский В.М.
	Игнатенко Николай					Добровольский В.М.

Эстафета 4x400м	Куприй Кирилл	3.33,4	III р.	Николаев	1992	Гречко К.В.
	Манченко Сергей					Боровский Л.Б.
	Ляшков Денис					Добровольский В.М.
	Непомнящий Игорь					
ЮНАКИ 12-13 ЛЕТ						
60 м	Синченко Герман	7,5	III р.	Харьков	1979	Боровський Л.Б.
100 м	Филипов Денис	11,7	III р.	Николаев	1988	Решетилова А.Ф.
200 м	Ткачук Вадим	25,5	III р.	Николаев	1996	Голокоз С.П.
300 м	Куприй Кирилл	40,9	I юн	Николаев	1989	Гречко К.В.
400 м	Олейник Олег	57,3	III р.	Николаев	1986	Добровольський В.М.
600 м	Алексеев Андрей	1.35,3		Одесса	1994	Голокоз С.П.
1000 м	Макогон Виталий	2.58,0	III р.	Одесса	1993	Голокоз С.П.
800 м	Мельников Владислав	2.11,3	III р.	Николаев	1995	Добровольський В.М.
1500 м	Макогон Виталий	4.34,0	III р.	Николаев	1993	Голокоз С.П.
3000 м	Грицуняк Николай	10.07,7	III р.	Николаев	1992	Добровольский В.М.
300 м с/б	Ляшков Денис	44,1	II р.	Винница	1990	Боровський Л.Б.
1500 м с/п	Дячук Вячеслав	4.49,3		Одесса	1996	Добровольский В.М
Длина	Косей Федор	5,40	I юн.	Николаев	1986	Саказлы Ф.И.
Высота	Баюнов Артем	175	II р.	Николаев	2011	Ильин А.С.
Тройной	Косей Федор	12.48	III р.	Николаев	1986	Саказлі Ф.И.
Шест	Хацкалев Владимир	3,10	III р.	Николаев	1985	Адашкевич С.Г.
Ядро 5 кг	Николаев Николай	10,02	III р.	Николаев	1977	Клейменов Н.П.
Диск 1,5 кг	Решеткин Иван	25,92		Николаев	1974	Клейменов Н.П.
Молот 5 кг	Орешкин Олег	42,521	II юн.	Николаев	1978	Клейменов Н.П.
Копье 600	Николаев Николай	51,82	III р.	Николаев	1977	Клейменов Н.П.
Эстафета 4x100м	Шевчук В.	56,2	III юн.	Николаев	1992	Шпилевой В.А.
	Черняк Т.					Шпилевой В.А.
	Митрофанов Ю.					Шпилевой В.А.
	Обрубинский В.					Добровольская Т.Л

ЖІНКИ						
Бег 60 м	Кабанова Лариса	7,77	КМС	Запорожье	1996	Решетилова А.Ф.
100 м	Мосейчук Лариса	11,72	МС	Киев	1994	Решетилова А.Ф.
200 м	Ильющкина Оксана	23,62	МС	Киев	2004	Ковпак А.Ф.
400 м	Ильющкина Оксана	51,60	МСМК	Киев	2004	Ковпак А.Ф.
800 м	Ковпак Алла	2.00,98	МСМК	Киев	1991	Ковпак И.Д.
1500 м	Ковпак Алла	4.09.96	МС	Прага	1995	Ковпак И.Д.
3000 м	Крышня Ольга	9.02,8	МС	С.Петербург	1984	Бугаев А.И., Добровольский В.М.
5000 м	Гладырь Татьяна	15,54,0	МС	Б.Церковь	1999	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
10000 м	Дубовик Римма	33.36,98	МС	Киев	1993	Дубовик И.А.
30000 м	Крышня Ольга	1:48,25,0	КМС	Алушта	1985	Бугаев А.И., Добровольский В.М.
марафон	Гладырь Татьяна	2:25.44.0	МСМК	Бостон	2005	Кузин А., Добровольский В. М.
60 м с/б	Мишкова Ирина	8,5	КМС	Запорожье	1990	Боровский Л.Б.
100 м с/б	Мишкова Ирина	13,79	МС	Киев	1993	Боровский Л.Б.
400 м с/б	Ильющкина Оксана	57,47	МС	Николаев	2005	Бугайов А.И., Добровольский В.М., Добровольская Т.Л., Ковпак А.Ф.
3 км с/п	Горпинич Валентина	9.27.07	МСМК	Ялта	2005	Бугаев А.И., Добровольский В.М., Колодеев Н.И.
Манеж 2 км с/п	Бабик Татьяна	6.30,92	МС	Запорожье	1996	Бугаев А.И., Добровольский В.М. Добровольская Т.Л.
Длина	Демидова Анна	6,50	МС	Николаев	2004	Демидов В.В.
Высота	Бабакова Инга	2,05	МСМК	Токио	1996	Бабаков С.А
Тройной	Демидова Анна	14,50	МСМК	Ялта	2012	Демидов В.В.
Шест	Гапишко Татьяна	4,10	МСМК	Ялта	2012	Строин Ю.В.
Диск	Фомичева Людмила	55,36	КМС	Николаев	1982	Клейменов Н.П.
Ядро	Насонова Татьяна	15.04	КМС	Афины	1999	Демидов В.В.
Копье	Насонова Татьяна	53,24	МС	Сувалки	1995	Демидов В.В.
7-борье	Толкачева Людмила	5421 оч	МС	Ялта	1981	Главатый С.Н.
Эстафета 4x100м	Антоненко Оксана	46,54	КМС	Копенгаген	1995	Боровский Л.Б.
	Мосейчук Лариса					Решетилова А.Ф.
	Диденко Ирина					Боровский Л.Б.
	Макух Наталья					Добровольский В.М.
Эстафета 4x400м	Журавлева Наталья	3.35,13	КМС	Донецк	2002	Решетилова А.Ф.
	Кучеренко Инна					Боровский Л.Б.
	Кочеткова Оксана					Ковпак А.Ф.
	Макух Наталья					Решетилова А.Ф.

	Баурдинова Зоя	23.40,0	КМС	Чернигов	1987	Главатый С.Н.
Эстафета 4х400м	Баурдинова Зоя	47.10,0	МС	Чернигов	1986	Главатый С.Н.
ЮНІОРКИ 18-19 ЛЕТ						
	Жукова Елена	7,5	I р.	Харьков	1990	Саказлы Ф.И.
	Антоненко Оксана	12,28	КМС	Ровно	1993	Боровский Л.Б.
200 м	Макух Наталья	24,1	КМС	Николаев	1994	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
400 м	Макух Наталья	53,58	МС	Париж	1994	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
800 м	Бондарь Елена	2.03,35	МС	Киев	2004	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
1500 м	Бондарь Елена	4.20,35	МС	Киев	2004	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
3000 м	Дершан Елена	9.29,8	КМС	Вильнюс	1979	Добровольский В.М.
5000 м	Олейник Саша	17.07	КМС.	Ялта	2012	Килярський В.Г. Гриник И.В.
10000 м	Китиця Елена	37.18.15	I р.	Ялта	2013	Килярський В. Г.
60 м с/б	Мишкова Ирина	8,5	КМС	Запорожье	1990	Боровский Л.Б.
100 м с/б	Мишкова Ирина	14,0	КМС	Запорожье	1990	Боровский Л.Б.
400 м с/б	Кочеткова Оксана	1.00,4	КМС	Николаев	1993	Бугаев А.И., Добровольский В.М.
2 км с/п	Игнатова Юлия	6.33,26	МС	Киев	2002	Панасюк А.Е., Добровольский В.М.
3 км с/п	Игнатова Юлия	10.22,85	КМС	Донецк	2002	Панасюк А.Е. Добровольский В.М.
Длина	Демидова Анна	6,50	МС	Николаев	2004	Демидов В.В.
Высота	Степина Вита	1,92	МСМК	Киев	1995	Ковпак И.Д.
Тройной	Демидова Анна	13,20	КМС	Б.Церковь	2004	Демидов В.В.
Шест	Выборнова Алексан.	4,00	МСМК	Киев	1999	Строин Ю.В.
Ядро	Насонова Татьяна	14,50	I р.	Острава	1995	Демидов В.В.
Диск	Соколикова Оксана	38.74	II Р.	Николаев	1983	Клейменов Н.П.
Копье	Насонова Татьяна	53,24	МС	Сувалки	1996	Демидов В.В.
7-борье	Баланюк Алла	4,455 оч	I р.	Харьков	1988	Адашкевич С.Г.
Эстафета 4х100м	Жукова Елена	48,6	I р.	Кривой Рог	1990	Саказлы Ф.И.
	Пигель Татьяна					Боровский Л.Б.
	Сизова Галина					Боровский Л.Б.
	Мишкова Ирина					Боровский Л.Б.
Эстафета 4х400м	Мишкова Ирина	3.54,7	II р.	Житомир	1990	Боровский Л.Б.
	Беседина Ирина					Добровольская Т.Л.
	Бартковская Яна					Добровольский В.М.
	Селиванова Светлана					Герштун А.

ДІВЧАТА 16-17 ЛЕТ						
Бег 60 м	Жукова Елена	7,5	I р.	Харьков	1990	Саказлы Ф.И.
100 м	Рожко Алла	12,3	КМС	Николаев	1989	Боровский Л.Б.
200 м	Макух Наталья	24,7	КМС	Ровно	1992	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
400 м	Самусенко Наталья	54,8	КМС	Киев	1977	Добровольский В.М.
800 м	Бондарь Елена	2.07,02	КМС	Киев	2002	Добровольский В.М.
1500 м	Бабик Татьяна	4.29,8	КМС	Харьков	1992	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
3000 м	Бабик Татьяна	9.46,15	КМС	Киев	1993	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
5000 м	Китица Елена	18.17,55	I р.	Донецк	2011	Килярский В.Г.
10000 м	Китица Елена	40.33,4	II	Николаев	2010	Килярский В.Г.
100 м с/б	Мишкова Ирина	14,3	КМС	Кривой Рог	1989	Боровский Л.Б.
400 м с/б	Ермилова Оксана	1,00,7	КМС	Чернигов	1994	Боровский Л.Б.
2 км с/п манеж	Пелых Елена	7.02,9	I р.	Бровары	1993	Добровольский В.М.
2 км с/п	Горпинич Валентина	6.46,6	КМС	Николаев	2000	Шамин В.В., Добровольский В.М.
Длина	Демидова Анна	6,50	МС	Николаев	2004	Демидов В.В.
Высота	Бирюк Тамара	1,89	МС	Львов	2012	Чумаченко М.Н., Демидов В.В.
Тройной	Демидова Анна	13,20	КМС	Б.Церковь	2004	Демидов В.В.
шест	Выборнова Александра	3,80	МС	Киев	1998	Строин Ю.В.
Ядро	Насонова Татьяна	13,52	I р.	Донецк	1993	Демидов В.В.
Диск	Соколикова Оксана	38,74	II	Николаев	1983	Клейменов Н.П.
Копье	Насонова Татьяна	47,20	КМС	Киев	1994	Демидов В.В.
7-борье	Баланюк Алла	4,455 оч	I р.	Харьков	1988	Адашкевич С.Г.
Эстафета 4х100м	Самусенко Наталья	51,2	III р.	Николаев	1974	Добровольский В.М.
	Кадымова Татьяна					Добровольский В.М.
	Коневы Татьяна					Сидоренко В.В.
	Матюшина Наталья					Сидоренко В.В. Добровольский В.М.
Эстафета 4х400м	Сичак Елена	3.53,92	I р.	Донецк	1994	Бугаев А.И.
	Татура Оксана					Половенко Г.В.
	Турчак Татьяна					Добровольская Т.Л.
	Головачева Татьяна					Шпилевой В.А.

ДІВЧАТА 14-15 ЛЕТ						
Бег 60 м	Жукова Елена	7,5	I р.	Харьков	1990	Саказлы Ф.И.
100 м	Кучеренко Инна	12,4	I р.	Николаев	1996	Панасюк А.Е., Добровольский В.М.
200 м	Вдовиченко Наталья	25,61	I р.	Киев	1995	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
300 м	Вдовиченко Наталья	42,0	II р.	Одесса	1994	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
400 м	Головачева Татьяна	56,58	КМС	Донецк	1993	Шпилевой В.А., Добровольский В.М.
600 м	Игнатова Юлия	1.37,9	II р.	Николаев	1999	Панасюк А.Е., Добровольский В.М.
800 м	Головачева Татьяна	2.09,2	КМС	Николаев	1993	Шпилевой В.А., Добровольский В.М.
1500 м	Игнатова Юлия	4.32,54	КМС	Польша	1999	Панасюк А.Е., Добровольский В.М.
3000 м	Безуглая Алена	10.11,0	I р.	Николаев	2001	Панасюк А.Е., Добровольский В.М.
60 м с/б	Мишкова Ирина	8,9	I р.	Запорожье	1987	Боровский Л.Б.
100 м с/б	Мишкова Ирина	14,4	КМС	Днепропетровск	1987	Боровский Л.Б.
300 м с/б	Кучеренко Инна	44,1		Одесса	1996	Панасюк А.Е., Добровольский В.М.
400 м с/б	Кучеренко Инна	1.03,2	КМС	Николаев	1996	Панасюк А.Е., Добровольский В.М.
1500 с/п	Литвинова Валентина	5.08,11	I р.	Киев	2006	Килярский В.Г.
2 км с/п	Литвинова Валентина	7.16.48	II р.	Киев	2006	Костюченко Н.Ф., Килярский В.Г.
Манеж 2 км с/п	Литвинова Валентина	7.11,5	II р.	Николаев	2006	Костюченко Н.Ф., Килярский В.Г.
Длина	Демидова Анна	6,40	МС	Сумы	2003	Демидов В.В.
Высота	Чумаченко Юлия	185	МС	Донецк	2010	Чумаченко М.Н.
Тройной	Кучеренко Инна	11,48	III р.	Гребинка	1997	Панасюк А.Е., Добровольский В.М.
Шест	Мосенцова Екатерина	3,70	МС	Киев	2001	Строин Ю.В.
Ядро	Удовикова Галина	10,28	III р.	Донецк	1971	Сидоренко В.В.
Диск	Дець Елена	32,42	III р.	Николаев	1974	Клейменов Н.П.
Копье	Острогляд Оксана	42,60	II р.	Николаев	1989	Клейменов Н.П.
5-борье	Окунева Оксана	4115	III р.	Одесса	2006	Ильин А.С.
Эстафета 4x100м	Захарьева Екатерина	52,6	II р.		1992	Шпилевой В.А.
	Катеринская Виктория					Шпилевой В.А.
	Боровская Ирина					Боровский Л.Б.
	Юрина Юлия					Шпилевой В.А.
Эстафета 4x400м	Рощенко Алёна	4.01,3	II р.	Одесса	1999	Деркач В.Н.
	Моторко Светлана					Панасюк А.Е.
	Бондарь Елена					Добровольская Т.Л.
	Игнатова Юлия					Добровольская Т.Л.

ДІВЧАТА 12-13 ЛЕТ						
Бег 60 м	Жукова Елена	7,7	I р.	Николаев	1988	Саказлы Ф.И.
100 м	Жукова Елена	12,7	II р.	Николаев	1988	Саказлы Ф.И.
200 м	Петрова Екатерина	26,5	II р.	Одесса	1995	Черноморец С.Н.
300 м	Вдовиченко Наталья	42,0	II р.	Одесса	1994	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
400 м	Петрова Екатерина	58,5	I р.	Одесса	1995	Черноморец С.Н.
600 м	Бондарь Елена	1,41,2	II р.	Николаев	1999	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
800 м	Бондарь Елена	2.17,0	I р.	Николаев	1999	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
1000 м	Бабик Татьяна	3.14,5	II р.	Одесса	1989	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
1500 м	Бондарь Елена	4.48,2	I р.	Винница	1999	Добровольский В.М., Добровольская Т.Л.
3000 м	Бабик Татьяна	10.35,0	II р.	Алушта	1989	Добровольская Т.Л.
60 м с/б	Мельник Анна	9,3	II р.	ЯЛТА	2012	Ильюшкина О.В. Ковпак А.Ф.
100 м с/б	Семеникова Анна	15,8	I р.	Николаев	2012	Боровский Л.Б.
400 м с/б	Мельник Анна	1,05,78	I р.	Николаев	2011	Ильюшкина О.В.
1500 м с/п	Фальковская Екатерина	5.30,1		Николаев	2005	Костюченко Н.Ф.
Длина	Жукова Елена	5,37	II р.	Черкассы	1988	Саказлы Ф.И.
Высота	Чумаченко Юлия	170	Ір.	Николаев	2008	Чумаченко М.Н.
Тройной	Морозова Оксана	10,25	ІІр.	Николаев	1987	Саказлы Ф.И.
Ядро 3 кг	Переверзева Стася	8,11	ІІІ юн.	Николаев	1982	Клейменов Н.П.
Диск	Петрова Валентина	17,84		Николаев	1976	Клейменов Н.П.
Копье	Кузьменко Зинаида	18,62	I юн.	Николаев	2011	Ильин А.С.
5-борье	Жукова Елена	2837	ІІІ р.	Кривой Рог	1988	Саказлы Ф.И.
Эстафета 4x100м	Гирчак Наталья	57,7	I юн.	Николаев	1992	Шпилевой В.А.
	Грись Наталья					
	Максименко Ольга					
	Кривенко Татьяна					